

İÇİNDEKİLER

(İKİNCİ CİLT)

(Kemal Gözler, [İdare Hukuku](#), Bursa, Ekin, 3. Baskı, 2019, Cilt II'nin "İçindekiler" listesidir.)

Bölüm 15

İDARİ SÖZLEŞMELER

I. Sözleşme Kavramı ve İdarenin Sözleşmelerinin Tek-Yanlı İşlemlerinden Ayrılması

Sorunu.....	2
A. Sözleşme Kavramı	2
B. "Sözleşme" - "Tek Yanlı İşlem" Ayrımı.....	2
1. Niceliksel Kriter: Açıklanan İradelerin Sayısı.....	3
2. Yönelim Kriter: Açıklanan İradelerin Yönü.....	3
3. Niteliksel Kriter: İşlemin İçeriği	4
C. Ek Sorunlar.....	4
1. İşlemin Adı.....	4
2. Görünüşte Sözleşmeler.....	5
3. Katılma Sözleşmeleri	5
4. Pazarlıklı Tek-Yanlı İşlem.....	5
5. Karma İşlemler.....	6
6. Sözleşme-Ruhsat Ayrımı.....	6

II. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri - İdarî Sözleşmeler Ayrımı (İdarî Sözleşmelerin

Kriterleri).....	8
A. Teşriî Kriter (Kanunla Nitelendirme).....	11
1. Doğrudan Nitelendirme: Sözleşmenin "İdarî Sözleşme" veya "Özel Hukuk Sözleşmesi" Olarak Kanunla Nitelendirilmesi.....	11
2. Sözleşmenin Tâbi Olduğu Hukukî Rejimin Kanunla Belirlenmesi.....	12
3. Sözleşmeden Kaynaklanacak Uyuşmazlıkların Tâbi Olduğu Yargı Düzeninin Kanunla Belirlenmesi.....	13
4. Türk Doktrininde Teşriî Kriter (Kanunla Nitelendirme Kriteri).....	14
5. Türk Anayasa Mahkemesinin İçtihadı (K.1994/42-2 ve K.1995/23).....	15
B. İçtihadî Kriterler.....	19
1. Organik Kriter	19
2. Maddî Kriter.....	24
a) Sözleşmenin Konusu Bir Kamu Hizmetinin Yürütülmesine İlişkin Olmalıdır (Kamu Hizmeti Kriteri).....	25
aa) Bir Kamu Hizmetinin Yürütülmesi İşinin Bir Özel Kişiyi Devri (<i>Epoux Bertin</i> Kararı).....	25
bb) Bir Gerçek Kişinin Kamu Hizmetinin Yürütülmesine Katılması.....	26
cc) Sözleşmenin Bizatihi Kendisinin Bir Kamu Hizmetinin Yürütülme Usûlünü Oluşturması.....	27
b) Veya Sözleşme, Özel Hukuku Aşan Hükümler İçermelidir (Aşan Hükümler Kriteri)	28
<i>Granits des Vosges</i> Kararı.....	29
"Özel Hukuku Aşan Hükümler" Kavramı.....	30
Sınai ve Ticari Kamu Hizmetlerinin Kullanıcıları ile Yapılan Sözleşmeler.....	31
Özel Hukuku Aşan Hükümlerin Sayısı	31
Şartnameye Atf	31
Hukuka Aykırı Özel Hukuku Aşan Hükümler.....	31
Özel Hukuku Aşan Hükümleri Kim Koyuyor?.....	32
Özel Hukuku Aşan Rejim.....	32
Maddî Şartların Alternatifliği.....	33
Kriterler Arasında Hiyerarşi ve Öncelik.....	35

Sözleşmenin Niteliğinin Belirlenmesinde Tarafların İradelerinin Rolü.....	36
Usûl ve Şeklin Önemsizliği.....	37
III. Türk Hukukunda İdarî Sözleşmelerin Kriterleri.....	38
A. Kanunla Nitelendirme Kriteri	39
B. İçtihadî Kriterler.....	39
1. Sözleşmenin Taraflarından En Az Birisi İdare Olmalıdır	43
2. Sözleşmenin Konusunun Kamu Hizmetinin Yürütülmesine İlişkin Olması Gerekir	44
3. Sözleşmenin Özel Hukuku Aşan Hükümler İçermesi Gerekir	46
C. Türk Yargı İçtihatlarında Şartların Birlikteliği (Kümülatifliği)	47
D. Türk Hukukunda İdarî Sözleşme Olarak Kabul Edilen Sözleşmeler.....	49
E. Türk Hukukunda Özel Hukuk Sözleşmesi Olarak Kabul Edilen Sözleşmeler	50
1. Kamu İhale Sözleşmeleri.....	50
2. Su, Elektrik, Doğalgaz, Telefon Abonman Sözleşmeleri.....	56
3. Kira Sözleşmeleri.....	60
4. Satım Sözleşmeleri.....	64
5. Bayilik Sözleşmeleri	67
6. Burs ve Kredi Sözleşmeleri	67
7. Hizmet Akitleri.....	69
8. 1999'dan İtibaren Yap-İşlet-Devret Sözleşmeleri	70
9. 2006'dan İtibaren Yap-İşlet Sözleşmeleri.....	70
10. Diğerleri.....	71
IV. İdarî Sözleşmelerin Temel Tipleri	71
A. İdarî Sözleşmelerin Klasik Tipleri (Türleri).....	71
1. İmtiyaz Sözleşmeleri.....	71
2. İltizam Sözleşmeleri.....	74
3. Kamu İstikraz Sözleşmeleri	75
4. Yeraltı ve Yerüstü Servetlerinin İşletilmesine İlişkin Sözleşmeler.....	76
5. İdarî Hizmet Sözleşmeleri	76
6. 1961'den Önce Orman İşletme Sözleşmeleri.....	84
B. İdarî Sözleşmelerin Yeni Tipleri	84
1. 3096 Sayılı Kanuna Göre Yapılan Görevlendirme Sözleşmeleri (1983-1999).....	84
2. 3465 Sayılı Kanuna Göre Akdedilen Otoyol Yapımı ve İşletilme Konusunda Görevlendirme Sözleşmeleri (1988-1999).....	85
3. 406 Sayılı Kanun Uyarınca Türk Telekom ile Telekomünikasyon Kurumu Arasındaki Görev Sözleşmesi (2000-2005)	85
4. 3996 Sayılı Kanuna Göre Akdedilen Yap-İşlet-Devret Sözleşmeleri (1995-1999).....	86
5. 4283 Sayılı Kanuna Göre Akdedilen Yap-İşlet Sözleşmeleri (1997-2006).....	86
6. 6475 Sayılı Posta Hizmetleri Kanunu Uyarınca Yapılan Görevlendirme Sözleşmeleri ...	87
7. Kamu-Özel Ortaklığı Sözleşmesi.....	87
C. İsimsiz İdarî Sözleşmeler: İdare, Yukarıda Sayılanların Dışında İdarî Sözleşme Yapabilir mi?.....	89
V. İdarî Sözleşme Tiplerine İlişkin Diğer Problemler	90
A. Fransa'da İdarî Sözleşme, Türkiye'de ise Özel Hukuk Sözleşmesi Sayılan Sözleşmeler....	90
B. 5 Ocak 2002 Tarih ve 4735 Sayılı Kanuna Göre Kamu İhale Sözleşmeleri	93
1. Yapım Sözleşmeleri.....	94
2. Mal Alımı Sözleşmeleri.....	96
3. Hizmet Alımı Sözleşmeleri.....	96
C. Türk Anayasa Mahkemesinin İdarî Sözleşme ve Özeldede İmtiyaz Sözleşmesi Anlayışı	97
VI. İdarî Sözleşmelerin Akdedilmesi (Kamu İhalesi)	103
A. Genel Olarak.....	103
B. Kamu İhalesini Düzenleyen Kanunlar	107
1. Genel İhale Usûlü Kanunu: Yoktur.....	107

2. Özel İhale Usûlleri	108
3. En Özel İhale Usûlleri	108
C. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Kapsamları	110
1. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun Kapsamı	110
2. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Kapsamı	111
3. Hangi Durumda 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu ve Hangi Durumda 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Uygulanır?	114
D. Kamu İhalelerine Hâkim Olan İlkeler	115
E. İhale Usûlleri	123
1. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun Öngördüğü İhale Usûlleri	123
2. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Öngördüğü İhale Usûlleri	125
F. İhale Süreci	128
1. Hazırlık Aşaması	128
2. İlan Aşaması	130
3. İhale Dokümanının Alınması Aşaması	131
4. Tekliflerin Sunulması Aşaması	131
5. Tekliflerin Değerlendirilmesi Aşaması	131
6. Sonuçlandırma Aşaması (İhalenin İptal Edilmesi veya İhale Kararının Alınması)	132
a) İhalenin İptal Edilmesi	132
b) İhale Kararının Alınması	133
7. Sözleşme Aşaması	135
G. Kamu İhale Sözleşmeleri	138
1. Kamu İhale Sözleşmelerinin İçeriklerinin Düzenlenmesi	138
2. Kamu İhale Sözleşmelerinin Türleri	138
3. Kamu İhale Sözleşmelerinin Hukukî Niteliği	139
H. Kamu İhale Uyuşmazlıklarının Çözümü (Başvuru Yolları)	142
1. İdarî Çözüm (İdarî Başvuru Yolları)	143
a) İdareye Şikâyet Başvurusu	143
b) Kamu İhale Kurumuna İtirazen Şikâyet Yolu	144
2. Yargısal Çözüm (Yargısal Başvuru Yolu)	147
a) İstekli ve Adaylar Tarafından Şikâyet Konusu Yapılması Gereken İşlemler	148
b) Diğer İşlemler	148
VI. İdarî Sözleşmelerin Biçimi	148
A. Anlaşma	149
B. Şartnameler	150
1. Şartnamelerin Çeşitleri	150
a) Kamu İhale Kanununa Göre Şartname Çeşitleri	150
b) İçeriklerine Göre Şartnamelerdeki Şart Çeşitleri	151
2. Şartnamelerin Hukukî Niteliği	152
VII. İdarî Sözleşmelerin Uygulanması (Tarafların Karşılıklı Hak ve Borçları)	154
A. Sözleşmecinin Borçları	155
1. Şahsen İfa	155
a) Sözleşmenin Devri Yasağı	156
b) Alt-Yüklenici Kullanma Yasağı	157
c) Yüklenicinin Ölümü Hâlinde Sözleşmenin Sona Ermesi	157
d) Yüklenicinin Ağır Hastalık, Tutukluluk veya Özgürlüğü Kısıtlayıcı Bir Cezaya Mahkumiyeti Hâlinde Vekil Aracılığıyla İfa	158
2. Sözleşme ve Şartname Hükümlerine Uygun, Tam ve Zamanında İfa	158
3. Dürüst İfa	158
B. Sözleşmecinin Hakları	159
1. Ücret Hakkı	159
Ücretin Belirlenmesi	159

Ücretin Dokunulmazlığı ve Ayarlanması	160
Ödeme Zamanı	160
Diğer Malî Avantajlar	160
2. Tazminat Hakkı	161
a) İdarenin Eylem ve İşlemlerinden Dolayı Tazminat Hakkı	161
b) İdareye Yabancı Sebeplerden Dolayı Tazminat Hakkı	162
aa) Öngörülmemiş Güçlükler Teorisi	162
bb) Öngörülemezlik Teorisi	162
3. Sözleşmecinin Adem-İ İfa Def'i Hakkının Yokluğu	162
C. İdarenin Borçları	163
D. İdarenin Hak ve Yetkileri	164
İdarenin Sözleşmeden Kaynaklanan Hakları: Sözleşmeye Uygun İfayı İsteme Hakkı ..	164
İdarenin Kamu Gücünden Kaynaklanan Hak ve Yetkileri	164
1. Denetim ve Yönlendirme Yetkisi	165
2. Müeyyide Uygulama Yetkisi	166
a) Parasal Müeyyideler	167
aa) Cezaî Şart	167
bb) Tazminat	167
cc) Teminatı Gelir Kaydetme	168
b) Cebrî Müeyyideler	169
c) Fesih Müeyyidesi (Müeyyide Niteliğinde Fesih)	171
3. Tek-Tarafli Değişiklik Yapma Yetkisi	172
Temeli	173
Genelliği	173
Şartları	173
a) Değişiklik Sözleşmenin Akdî Hükümlerine İlişkin Olmamalıdır	173
b) Değişiklik Belirli Bir Sınırı Geçmemelidir	174
c) İdare Değişiklik Dolayısıyla Sözleşmecinin Uğradığı Zararı Tazmin Etmelidir	174
4. Fesih Yetkisi	175
Temeli	175
Özellikleri	175
Türkiye'de	176
- İdarî Sözleşmelerde İdarenin Sahip Olduğu Yetkilerinin Ortak Özellikleri	176
E. Yeni Olayların Sözleşmenin Uygulanmasına Etkisi	177
1. Mücbir Sebep	177
Şartları	178
Sonuçları	179
Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa Göre Mücbir Sebep	179
2. Fedürens (<i>Fait du Prince</i>) Teorisi	180
Terminoloji	180
Tanımı	181
a) Geniş Anlamda Fedürens	181
b) Dar Anlamda Fedürens	182
c) En Dar Anlamda Fedürens	183
Şartları	183
Sonuçları	184
3. Öngörülemezlik Teorisi	184
Tanım	184
Temeli	184
İctihadî Kaynağı: "Gaz de Bordeaux" Kararı	185
Özellikleri	186
Şartları	187
Sonuçları	190
4. Öngörülmemiş Güçlükler Teorisi	192

Tanımı.....	192
Temeli.....	193
Özellikleri.....	193
Şartları.....	193
Sonuçları.....	194
Mücbir Sebep, Fedüprens, Öngörülemelik ve Öngörülmemiş Güçlükler Teorileri Arasında Karşılaştırma.....	195
VIII. İdarî Sözleşmelerin Sona Ermesi.....	196
A. Normal Sona Erme.....	197
B. Zamanında Önce Sona Erme: Fesih.....	198
1. Tarafların Anlaşmasıyla Fesih.....	198
2. İdare Tarafından Fesih.....	198
a) Sözleşmecinin Kusuru Nedeniyle Fesih (Müeyyide Niteliğinde Fesih).....	198
b) Kamu Yararına Fesih.....	199
3. Mahkeme Kararıyla Fesih.....	199
a) İdarenin Talebiyle.....	199
b) Sözleşmecinin Talebiyle.....	199
c) İdarenin veya Sözleşmecinin Talebiyle.....	200
Fesih Hâlinde Görevli Yargı.....	200
4. Sözleşmeler Kanun Koyucu Tarafından Feshedilebilir mi?.....	200
IX. İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları.....	204
A. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar Hangi Yargı Kolunda Görülür?.....	204
1. Kural: İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar İdarî Yargıda Görülür.....	204
2. İstisna: İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar Kanunla Adlî Yargının Görev Alanına Sokulabilir.....	205
B. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar Hangi Tür İdarî Davadır?.....	212
Dava Türleri.....	212
Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlık Örnekleri.....	214
Danıştay Kararlarından Örnekler.....	214
Sözleşmeden Doğan Tam Yargı Davalarının Hukukî Rejimi.....	215
1. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	215
Genel Görevli Mahkeme.....	215
Özel Görevli Mahkeme.....	215
Yetkili Mahkeme.....	215
“Sözleşmenin Hakimi”.....	216
2. Hak İhlâli Şartı: İdarî Sözleşmelere Karşı Sadece Sözleşmenin Tarafları Dava Açabilir.....	216
3. Dava Açma Süresi.....	217
4. Mahkemenin Yetkileri.....	218
a) Butlan.....	218
b) Fesih.....	218
c) Tazminat.....	219
d) Diğer.....	219
C. İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılabilir mi?.....	220
C. İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılabilir mi?.....	220
1. Kural: İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılamaz.....	220
2. İstisnalar.....	222
a) Sözleşmeden Ayrılabilir İşlemlere Karşı İptal Davası Açılabilir.....	222
Martin Kararı.....	222
Sözleşmeden Ayrılabilir İşlemlerin Belirlenmesi.....	224
aa) Sözleşmenin Akdedilmesine İlişkin Ayrılabilir İşlemler.....	223
Türkiye’de Sözleşmenin Akdedilmesine İlişkin Ayrılabilir İşlemlerin YargısalDenetimi.....	223
Ayrılabilir İşlemin İptalinin Sonucu.....	224

bb) Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin Ayrılabilir İşlemler.....	229
aaa) Üçüncü Kişiler Bakımından	229
bbb) Sözleşmenin Tarafları Bakımından	230
Türkiye’de Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin Ayrılabilir İşlemlerin Yargısal Denetimi Sorunu	232
b) İdarî Sözleşmelerin Düzenleyici Hükümlerine Karşı İptal Davası Açılabilir.....	233
c) İdarî Hizmet Sözleşmelerine Karşı İptal Davası Açılabilir	235
d) İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılmayacağı Kuralına Kanunla İstisna Getirilebilir.....	236
3. Türk Danıştayının İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılabileceği Yolundaki İçtihadı ve Bunun Eleştirisi	237
2 Kasım 1976 Tarih ve K.1976/2141 Sayılı <i>Gemlik Belediyesi</i> Kararı.....	237
13 Mayıs 1977 Tarih ve K.1977/254 Sayılı Karar.....	237
29 Nisan 1993 Tarih ve K.1993/1752 Sayılı <i>Aktaş</i> Kararı.....	238
Eleştiri.....	239
D. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar İçin Tahkim Usulü Öngörülebilir mi?.....	241
Fransa’da Tahkim Yasağının İstisnaları	240
1999 Öncesi Türkiye’deki Durum	243
13 Ağustos 1999 Tarihli Anayasa Değişikliği ve Tahkim Yolu.....	244
İdarî Sözleşmelerle İlgili Ek Bibliyografya	247

Dördüncü Kısım İDARENİN FAALİYETLERİ

Bölüm 16 KAMU HİZMETİ

I. Tanım (Kamu Hizmetinin Özel Faaliyetlerden Ayırt Edici Unsurları veya Şartları).....	254
A. Organik Şart: Faaliyet, Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Üstlenilmeli ve Onun Tarafından veya Onun Denetimi Altında Bir Özel Hukuk Kişisi Tarafından Yürütülmelidir	256
1. Faaliyet Bir Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Üstlenilmelidir.....	256
2. Bir Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Üstlenilen Faaliyet, Ya Doğrudan Doğruya Bu Kamu Tüzel Kişisi Tarafından, ya da Bu Kamu Tüzel Kişisinden Aldığı İzinle ve Onun Denetimi Altında Bir Özel Hukuk Kişisi Tarafından Yürütülmelidir.....	257
B. Maddî Şart (Amaç Şartı): Faaliyet, Kamu Yararı Amacına Yönelik Olmalıdır	259
1. Kamu Yararı Şartının Sonuçları	259
2. “Kamu Yararı”nın Tanımı Sorunu	261
a) Liberal Tez: Sadece Devletin Tabîî Görevlerinde Kamu Yararı Vardır.....	261
b) Müdahaleci Tez: Halkın Ortak İhtiyaçlarının Tatmininde Kamu Yararı Vardır.....	262
c) Pozitivist Tez: Kamu Yararını Tanımlama Yetkisi, Devletin Yetkili Organlarına Aittir.....	263
C. Türk Anayasa Mahkemesinin Kamu Hizmeti Tanımı: “Niteliği Gereği Kamu Hizmeti” Anlayışı ve Eleştirisi.....	265
D. Kamu Hizmeti Şartları Arasında Özel Hukuku Aşan Hukukî Rejim Şartı Var mıdır?.....	270
1. Özel Hukuku Aşan Hukukî Rejim Şartının Gerekli Olduğu Görüşü	270
2. Özel Hukuku Aşan Hukukî Rejim Şartının Gerekli Olmadığı Görüşü.....	271
II. İdarî Kamu Hizmetleri - Sınaf ve Ticarî Kamu Hizmetleri Ayrımı.....	273
Türk Hukukunda Kamu Hizmetleri Ayrımı.....	273
a) İdarî Kamu Hizmetleri	273
b) İktisadî Kamu Hizmetleri	273
c) Sosyal Kamu Hizmetleri	273
d) Bilimsel-Teknik Kamu Hizmetleri.....	273

Eleştiri.....	273
Fransız Hukukunda Kamu Hizmetleri Ayrımı	274
Ayrımın Önemi.....	274
Ayrım Kriterleri.....	275
Kamu Hizmetlerinin İdariliği Karinesi.....	276
A. Teşriî Kriter (Kanunla Nitelendirme)	276
B. İctihadî Kriter.....	277
1. Konu Şartı: Hizmetin Konusu Özel İşletmelerin Faaliyet Konusuna Benzer Olmalıdır.....	278
2. Finansman Biçimi Şartı: Hizmet, Hizmetin Kullanıcılarının Ödediği Parayla Finanse Edilmelidir.....	279
3. İşleyiş Biçimi Şartı: Hizmet, Özel Sektördeki Usullerle İşletilmelidir.....	280
C. Üçüncü Tür Kamu Hizmeti Yoktur (Sözde “Sosyal Kamu Hizmetleri”)	281
D. Türkiye’de “Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülen Kamu Hizmetleri - Özel İşletmecilik Esaslarına Göre Yürütülen Kamu Hizmetleri” Ayrımı.....	283
III. Kamu Hizmetlerinin Hukukî Rejimi.....	287
A. İdarî Kamu Hizmetleri Kamu Hukukuna Tâbidir	287
1. Personeliyle İlişkileri	287
2. Kullanıcılarıyla İlişkileri	287
3. Sözleşmeleri	288
4. Sorumlulukları.....	288
B. Sınaî ve Ticarî Kamu Hizmetleri Özel Hukuka Tâbidir	289
1. Personeliyle İlişkileri	289
2. Kullanıcılarıyla İlişkileri	290
3. Sözleşmeleri	291
4. Sorumlulukları.....	291
C. Sınaî ve Ticarî Kamu Hizmetlerinin Özel Hukuka Tâbi Olması Kuralının İstisnaları.....	293
1. Kamu Hizmetlerinin Temel İlkeleri	293
2. Kamu Gücü Ayrıcalıkları	293
3. Mal ve Hizmet Sağlayıcılarıyla Yapılan Sözleşmeler.....	294
4. Genel Müdür ve Sayman	294
5. Hizmetin Organizasyonuna İlişkin Düzenleyici İşlemler.....	294
D. Kamu Hizmetlerini Yürüten Kişi ile Hizmetin Bağlı Olduğu Kamu Tüzel Kişisi Arasındaki İlişkinin Hukukî Rejimi	295
E. Türk Hukukunda İdarî Kamu Hizmetleri - Sınaî ve Ticarî Kamu Hizmetleri Ayrımı Ve Bunların Hukukî Rejimleri	297
1. Tereddütler	297
2. Anayasa Mahkemesi Kararları.....	298
3. Görüşümüz	299
a) Kural: Özel Hukuka Tâbi Olma	299
b) İstisna: Kamu Hukukuna Tâbi Olma.....	299
IV. Kamu Hizmeti İlkeleri (“Kanunları”)	300
A. Devamlılık İlkesi.....	300
1. Personel Üzerindeki Etkisi: Grev Yasağı.....	301
2. İmtiyaz Sözleşmelerine Etkisi: Öngörülemezlik Teorisi.....	303
3. Cari İşlerin Yürütülmesi	303
4. Görevi Sona Eren Memurun Görevde Kalması.....	303
5. Kamu Mallarının Haczedilmezliği İlkesi.....	304
6. Diğer Etkileri.....	304
Danıştay Kararlarında Kamu Hizmetlerinin Devamlılığı İlkesi	305
B. Değişebilirlik İlkesi	307
1. İmtiyazcı Üzerinde Etkileri.....	308

2. Kullanıcılar Üzerindeki Etkileri.....	309
a) İdarî Kamu Hizmetlerinin Kullanıcıları.....	309
b) Sınai ve Ticarî Kamu Hizmetlerinin Kullanıcıları	310
3. Personel Üzerindeki Etkileri.....	311
a) Memur Statüsündeki Personel	311
b) Sözleşmeli Personel.....	312
C. Eşitlik İlkesi.....	312
1. Kullanıcı Adayları.....	312
2. Kullanıcılar.....	313
3. Nispî Eşitlik (Meşru Ayrımcılık)	313
a) “Önemli Durum Farklılığı”	314
b) Kamu Yararı Gereği	314
c) Kanunla Öngörülme.....	315
4. Türkiye’de Kamu Hizmetlerinde Eşitlik İlkesi	315
a) Mutlak Eşitlik.....	316
b) Nispî Eşitlik	317
Türk Anayasa Mahkemesinin Eşitlik İlkesi Konusundaki Kararları.....	317
Nispî Eşitliğin Kriteri 1: “Haklı Neden”	318
Nispî Eşitliğin Kriteri 2: “Anayasanın 13’üncü Maddesindeki Nedenler”	319
Danıştayın Eşitlik İlkesi Konusunda Kararları.....	320
D. Tarafsızlık İlkesi	322
1. Kaçınma Yoluyla Tarafsızlık.....	323
2. Plüralizm Yoluyla Tarafsızlık.....	323
3. Objektiflik Yoluyla Tarafsızlık.....	324
E. Lâiklik İlkesi.....	324
1. Kamu Hizmetleri-Dinî Hizmetler Ayrımı	324
2. Fransa’da Dinsel Hizmetler-Kamu Hizmetleri Ayrımı	328
3. Personel Bakımından Laiklik.....	328
4. Kullanıcılar Bakımından Laiklik.....	329
5. Fransa’da Başörtüsü ve Laiklik.....	330
6. Fransa’da Dinsel Gün ve Bayramlarda Devam Zorunluluğu	331
7. Türkiye’de Başörtüsü ve Lâiklik Meselesi.....	332
a) Personel Bakımından	332
b) Personelin Yakınları Bakımından.....	333
c) Öğrenciler Bakımından	334
d) Türkiye’de Başörtüsü Konusunda Uygulama ve İchtihat	335
aa) 2011 Öncesi Dönem	335
bb) 2011’den Sonra.....	344
F. Kamu Hizmetlerinin Bedavallığı / Ücretliliği Sorunu	345
1. Sınai ve Ticarî Kamu Hizmetlerinde Bedavallık/Ücretlilik Sorunu.....	345
2. İdarî Kamu Hizmetlerinde Bedavallık/Ücretlilik Sorunu.....	345
3. Hizmet Bedeli Olarak Alınan Paranın Hukukî Niteliği Sorunu: “Vergi” mi, “Fiyat” mı?.....	348
a) İdarî Kamu Hizmetlerinin Karşılığı Olarak Alınan Paranın Hukukî Niteliği: “Vergi, Resim, Harç veya Benzeri Malî Yükümlülük”tür	350
b) Sınai ve Ticarî Kamu Hizmetlerinin Karşılığı Olarak Alınan Paranın Hukukî Niteliği: “Fiyat”tır.....	351
Kamu Hizmetlerinin Karşılığı Olan Paranın İstenmesi Şartları	352
a) Kamu Hizmetlerinin Karşılığı Olan Para Vergi, Resim, Harç veya Benzeri Malî Yükümlülük Niteliğindeyse: Kanunla Öngörülmesi Olması Şarttır	352
b) Vergi, Resim, Harç ve Benzeri Malî Yükümlülükler Dışında: Kanun Şart Değildir; Hizmetin Yapılması Olması Gerekir	352

c) İsteğe Bağlı Belediye Hizmetleri Karşılığı Olarak Para İstenebilmesinin Şartları: Hizmet Sunulmuş Olmalı ve Sunulan Hizmet Belediyenin Aslı (Mecburî) Görevlerinden Olmamalı	354
V. Kamu Hizmetlerinin Kurulması	356
Kurma Kavramı	356
a) Faaliyet Bakımından	356
b) Teşkilât Bakımından	357
Devletleştirme ve Özelleştirmenin Kamu Hizmetlerinin Kurulmasıyla veya Kaldırılmasıyla Bir Alakası Yoktur	358
A. Millî Kamu Hizmetleri: Kanunla Kurma	358
Kanunla Kurma	358
3 Ekim 2001 Tarihli Anayasa Değişikliği	358
Tarihsel Bilgi: 9 Temmuz 2018'den Önce Kamu Hizmetleri KHK ile Kurulabilir miydi?	359
Kurma Konusunda Takdir Yetkisi	360
Takdir Yetkisinin İstisnaları	362
a) Anayasal Kamu Hizmetleri	362
b) Uluslararası Andlaşmalar	363
Anayasaya Aykırı Kamu Hizmeti Kurma Yasağı	364
Kâr Amacıyla Kamu Hizmeti Kurma Yasağı	364
Kurmanın Ayrıntısı	365
Kamu Hizmetini Yürütecek Kamu Tüzel Kişisinin Kurulması	365
Bütçe Kanunu Gereği	365
B. Mahallî Kamu Hizmetlerinin Kurulması	367
1. Kural	367
2. İstisnalar	367
a) Kurma Yasağı	368
b) Kurma Zorunluluğu: Mecburî Mahallî Kamu Hizmetleri	368
c) Kurma İmkânı: İhtiyarî Mahallî Kamu Hizmetleri	368
d) Mahallî İdareler, Kendilerine Kanunla Verilmiş Mecburî ve İhtiyarî Görevler Dışında Kamu Hizmeti Kurabilirler mi?	369
e) Kurma Yetkisinin Sınırı: Özel Teşebbüs Hürriyeti	373
Virtüel Kamu Hizmetleri Teorisi	375
Yasama Organı ve İdare, Kamu Hizmeti Kurmaya Yargı Kararıyla Zorlanamaz	375
VI. Kamu Hizmetlerinin Kaldırılması	377
Kaldırma Kavramı	376
a) Faaliyet Bakımından	376
b) Teşkilât Bakımından	376
A. Kamu Hizmetlerini Kaldırmaya Yetkili Makam	378
1. Kural: Kamu Hizmetinin Kuran Makam Onu Kaldırmaya da Yetkilidir	378
2. İstisnalar	378
a) Normlar Hiyerarşisinden Kaynaklanan İstisnalar	378
b) Tarihsel Bilgi: 9 Temmuz 2018'den Önce Kanunla Kurulan Bir Kamu Hizmeti, KHK ile Kaldırılabilir mi?	378
B. Kamu Hizmetlerinin Kaldırılmasında Takdir Yetkisi	380
1. Kural	380
2. İstisnalar	380
a) Yasama Organının Takdir Yetkisi Anayasayla Sınırlıdır	380
b) Mahallî İdarelerin Takdir Yetkisi Kanunla Sınırlıdır	381
3. Kamu Hizmetlerin Sürdürülmesini İsteme Hakkının Yokluğu	381
4. Kaldırma Konusundaki Takdir Yetkisinin Yargısal Denetiminin Mümkün Olmaması	381
5. Kamu Hizmetinin Kaldırılması-Özelleştirme	382

VII. Kamu Hizmetlerinin İşletilme Usûlleri	384
“İşletme Usûlleri” Kavramı	384
İşletme Usûllerinin Serbestçe Belirlenmesi İlkesi	385
a) Merkezî Kamu Hizmetleri Bakımından	385
b) Mahallî Kamu Hizmetleri Bakımından	385
İşletme Usûllerinin Serbestçe Belirlenmesi İlkesinin İstisnaları	385
İşletme Usûlünün Seçimi Sorunu Bir Yerindelik Sorunudur	387
İşletme Usûllerinin Tasnifi Sorunu	387
A. Kamu Hizmetlerinin Kamu Tüzel Kişileri Tarafından İşletilmesi Usûlleri	388
1. Emanet Usûlü: Bir Kamu Hizmetinin Bir Kamu İdaresi Tarafından Doğrudan	
Doğruya İşletilmesi	389
Tanım	388
Örnekler	388
Uygulama Alanı	389
Özellikleri	389
a) Emanet Usûlü Sadece Kamu İdareleri Tarafından Kullanılabilir	390
b) Emanet Usûlünde Ayrı Bir Tüzel Kişilik Yoktur	390
c) Emanet Usûlünde Personel Bağımsızlığı Yoktur	390
d) Emanet Usûlünde Malvarlığı Bağımsızlığı Yoktur	390
Emanet Usûlünde Hizmetin Organizasyonu	391
Emanet Usûlünde Hizmetin İşleyişi	391
Türk İdare Hukukunda Emanet Usûlü Konusunda Yaygın Bir Yanlışlık	391
Eleştiri	392
2. Kamu Kurumu Usûlü (Kamu Hizmetinin Bir Kamu Kurumu Tarafından İşletilmesi)	394
Tanım	394
Örnekler	394
Uygulama Alanı	395
Özellikleri	395
a) Kamu Kurumu Ayrı Bir Kamu Tüzel Kişiliğine Sahiptir	395
b) Kamu Kurumları Özerktirler	395
c) Kamu Kurumları Birer Uzmanlık Kuruluşudur	395
d) Kamu Kurumları Bir Kamu İdaresine Bağlıdırlar	395
Kamu Kurumlarının Kurulması ve Kaldırılması	395
B. Kamu Hizmetinin Bir Özel Hukuk Kişisi Tarafından İşletilmesi Usûlleri	396
1. Tek-Tarafli Görevlendirme (Statüer Görevlendirme): Kamu Hizmetinin Kanunla	
veya Tek Yanlı İdarî İşlemlerle Görevlendirilen Özel Hukuk Kişisi Tarafından	
İşletilmesi Usûlü	397
a) Kurma Usûlü: Özel Hukuk Tüzel Kişisini Kurarak Görevlendirme	397
b) Ruhsat (Lisans) Usûlü: Mevcut Bir Özel Hukuk Kişisinin Verilen İzinle	
Görevlendirilmesi	398
“Şartnameli Ruhsat”	397
Ruhsatın Hukukî Rejimi	397
Örnekler	397
Özel Üniversiteler (Vakıf Üniversiteleri)	400
c) Kamuya Yararlı Dernek Sayma Kararıyla Görevlendirme Usûlü	402
2. Sözleşmeyle Görevlendirme (Akdî Görevlendirme): Kamu Hizmetinin Sözleşmeyle	
Görevlendirilen Özel Hukuk Kişisi Tarafından İşletilmesi Usûlü	403
Görevlendirme Sözleşmesi	403
(1) Tarafları	403
(2) Konusu	405
(3) Biçimi	405
(4) Niteliği ve Hukukî Rejimi	406
(5) Görevlendirme Sözleşmesinin Çeşitleri	406
a) İmtiyaz Usûlü	407

b) İltizam Usûlü.....	408
c) Müşterek Emanet Usûlü.....	410
d) Vekâlet Usûlü.....	411
e) Yeni Usûller.....	413
aa) Görevlendirme Sözleşmesi Usûlü (3096 Sayılı Kanun).....	413
bb) Otoyol Yapımı, Bakımı ve İşletilmesiyle Görevlendirme Sözleşmesi Usûlü (3465 Sayılı Kanun).....	414
cc) Türk Telekomun Görevlendirilmesi Sözleşmesi Usûlü (406 Sayılı Kanun).....	414
dd) PTT AŞ' nin Görevlendirilmesi Sözleşmesi Usûlü (6475 Sayılı Kanun).....	415
ee) Yap-İşlet-Devret Usûlü (3996 Sayılı Kanun).....	415
ff) Yap-İşlet Usûlü (4283 Sayılı Kanun).....	416
gg) Elektronik Haberleşmede Kullanım Hakkının Verilmesi Yoluyla Yetkilendirme Usûlü (5 Kasım 2008 tarih ve 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, m.9).....	417
hh) Kamu-Özel Ortaklığı Usûlü.....	418
f) Diğer Usûller: İsimsiz Sözleşmelerle Kamu Hizmetlerinin Görülmesi Usûlü.....	419
VIII. İmtiyaz Usûlü.....	421
A. Tanım, Ayırıcı Unsurlar.....	421
1. Tanım.....	422
2. İmtiyazın Ayırıcı Unsurları.....	424
a) Akdî Unsur.....	424
b) Konu Unsuru.....	424
c) Ücretlendirme Usûlü.....	424
d) Kendi Kâr ve Zararına İşletme Unsuru.....	425
B. Türk Yargı İçtihatlarında İmtiyaz Usûlünün Tanımı.....	425
1. Anayasa Mahkemesinin İmtiyaz Tanımı ve Bunun Eleştirisi.....	425
2. Danıştayın İmtiyaz Tanımı ve Bunun Eleştirisi.....	427
C. İmtiyaz İşleminin Hukukî Niteliği: Karma İşlem.....	431
1. Akdî Hükümler.....	431
2. Düzenleyici Hükümler.....	432
D. İmtiyazın Verilmesi.....	433
İmtiyazcının Seçilmesi.....	434
İmtiyaz Verme Yetkisi.....	434
Danıştayın Düşüncesinin Alınması Usûlü.....	435
Danıştayın Düşüncesinin Bağlayıcılığı.....	435
Danıştayın Düşüncesinin Alınması Usûlünün Eleştirisi.....	438
Uyarı: Rekabet Kurulundan da İzin Alınması Gerekebilir.....	439
E. İmtiyazcının Yükümlülükleri ve Hakları.....	439
1. İmtiyazcının Yükümlülükleri.....	439
a) Şahsen İfa Yükümlülüğü.....	440
b) Hizmetin Devamlılığını Sağlama Yükümlülüğü.....	550
c) Hizmeti Değişen Koşullara Uydurma Yükümlülüğü.....	440
d) Denetlenmeye Katılma Yükümlülüğü.....	441
2. İmtiyazcının Hakları.....	441
a) Malî Dengesinin Korunmasını İsteme Hakkı.....	442
b) Kendisine (İmtiyazcıya) Sağlanan Avantajlara Saygı Gösterilmesini İsteme Hakkı.....	442
c) Ücret İsteme Hakkı.....	443
d) Yargısal Başvuru Hakkı.....	443
F. İmtiyaz Veren İdarenin Yükümlülükleri ve Yetkileri.....	443
1. İmtiyaz Veren İdarenin Yükümlülükleri.....	443
2. İmtiyaz Veren İdarenin Yetkileri.....	444
a) Denetleme Yetkisi.....	444
b) Tek Yanlı Değişiklik Yapma Yetkisi.....	444

c) Müeyyide Uygulama Yetkisi	445
aa) Parasal Müeyyideler	446
bb) Geçici El Koyma	446
cc) İmtiyazın Düşürülmesi	446
G. İmtiyazın Sona Ermesi	446
1. Sona Erme Sebepleri	446
a) Sürenin Dolması	447
b) İmtiyazın Düşürülmesi	447
c) İmtiyazcının Kusuru Dolayısıyla Fesih	447
d) Kamu Yararına Fesih	447
e) Akdî Geri Satın Alma (<i>Rachat contractuel</i>)	448
f) Karşılıklı Anlaşmayla Fesih	449
2. Sona Erme Hâlinde Malların Paylaşımı	449
a) Dönen Mallar	449
b) Alınan Mallar	449
c) Özel Mallar	450
H. İmtiyaz Sözleşmelerinde Muhakeme Hukuku Kuralları	449
Mahkemenin Yetkileri	451
Tahkim Yolu	451
I. Değerlendirme	451
Ek 1: Türk Hukukunda Kamu Hizmetlerinin Özel Kişilerce İşletilmesi Usûlleri	
(Tarihsel Süreç).....	454
A. Elektrik Üretimi ve Dağıtım: Görevlendirme Sözleşmesi Usûlü (3096 Sayılı Kanun)	454
B. Otoyol Yapımı ve İşletilmesi: 3465 Sayılı Kanun	459
C. Genel Olarak Yap-İşlet-Devret Usûlü: 3996 Sayılı Kanun	459
D. Anayasa Mahkemesinin İçtihadı	460
E. Tali Kurucu İktidarın Tepkisi: 13 Ağustos 1999 Tarihli Anayasa Değişikliği	463
Ek 2: Türkiye’de Telekomünikasyon Kamu Hizmetinin Özel Kişilerce Yürütülmesi	
Usûlleri (Tarihsel Süreç).....	465
A. 5 Kasım 2008 Tarih ve 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunundan Önce (27 Ocak 2000 Tarih ve 4502 Sayılı Kanunla Değişik 4 Şubat 1340 Tarih ve 406 Sayılı Telgraf ve Telefon Kanununa Göre).....	465
1. Görev Sözleşmesi	465
2. İmtiyaz Sözleşmesi	466
3. Telekomünikasyon Ruhsatı	468
4. Genel İzin	469
B. 5 Kasım 2008 Tarih ve 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunundan Sonra	470
1. Bildirim Usûlü	471
2. Kullanım Hakkının Verilmesi Usûlü	471
Bölüm 17	
KOLLUK	
I. Kamu Düzeni Kavramı.....	478
A. Klasik Anlayış: “Geleneksel Üçlü”	478
1. Kamu Güvenliği	479
2. Kamu Huzuru	479
3. Kamu Sağlığı	479
B. Modern Anlayış	479
1. Genel Ahlâk Unsuru	480
2. Kamusal Estetik	480
3. İnsan Onuru	481

4. Bireylerin Kendilerine Karşı Korunması	481
C. Türkiye’de Kamu Düzeni Kavramı	482
II. İdarî Kolluk - Adli Kolluk Ayrımı	483
A. Ayrımın Kriteri	484
1. Önleme-Bastırma	484
2. Fransa’da 1951 Tarihli <i>Baud ve Dame Noulek</i> Kararlarında Geliştirilen Kriter: “Belirli Bir Suçla İlgili Olma”	485
3. Mevzuatımızdaki Ayrım	487
B. Ayrımın Sonuçları	490
C. Ayrım Konusundaki Güçlükler	492
1. Organik Karışma	492
2. Fonksiyonel Karışma	493
III. İdarî Kolluğun Özellikleri	495
1. Tek-Tarafılık	496
2. Devredilemezlik	496
3. Mecburilik (Bağlı Yetki)	497
4. Kamu Gücüne Dayanma	498
5. Hak Yaratacı Olmama ve Geri Alınabilme	498
6. Sorumluluk İçin Ağır Kusur Şartı	498
IV. Genel İdarî Kolluk - Özel İdarî Kolluk Ayrımı	498
A. Tanımlar	499
B. Ayrımın Kriteri	499
1. Aslı Farklılık (Ayrımın Kriteri)	500
2. Tali Farklılıklar	500
a) Amaç Farklılığı	501
b) Yetkili Makam Farklılığı	501
c) Usûl Farklılığı	502
C. Ayrımın Gereği	502
1. Özel Koruma İhtiyacı	502
2. Daha Ağır Müeyyide İhtiyacı	502
D. Ayrımın Sonuçları	504
1. Hakimin Denetiminin Kapsamı Bakımından	504
2. Müeyyide Bakımından	504
E. Türkiye’de Genel İdarî Kolluk ve Özel İdarî Kolluk Ayrımı	505
1. Genel İdarî Kolluk	505
a) Merkezî İdare Kolluğu (Devlet Kolluğu)	505
b) Mahallî İdare Kollukları	506
2. Özel İdarî Kolluk	508
V. Kolluk Makam, Amir ve Personeli	509
Kolluk Makamı-Kolluk Amiri-Kolluk Personeli Ayrımı	510
Fransa’da Kolluk Makamları ve Personeli	510
Türkiye’de Kolluk Makamları, Amirleri ve Personeli	510
A. Genel İdarî Kolluk Makam, Amir ve Personeli	513
1. Merkezî İdare Kolluk Makam, Amir ve Personeli	513
a) Merkezî İdare Kolluk Makamları	513
aa) Bakanlar Kurulu	513
bb) İçişleri Bakanı	513
cc) Valiler	516
dd) Kaymakamlar	516
b) Merkezî İdare Kolluk Amirleri	516
aa) İçişleri Bakanı	517
bb) Valiler	517
cc) Kaymakamlar	518

c) Merkezî İdare Kolluk Personeli	519
aa) Polis	520
bb) Jandarma	522
cc) Sahil Güvenlik Kuvvetleri.....	526
dd) Çarşı ve Mahalle Bekçileri	530
ee) Genel İdarî Kolluk Personelinin Yetmemesi Durumunda Silahlı Kuvvetler.....	530
ff) Köy Muhtarları	532
2. Mahallî İdare Kolluk Makam, Amir ve Personeli	532
a) İl Özel İdaresi Kolluğu.....	532
b) Belediye Kolluğu.....	537
c) Köy Kolluğu.....	538
B. Özel İdarî Kolluk Makam, Amir ve Personeli	540
1. Orman Kolluğu	541
2. Gümrük Kolluğu.....	541
3. Tarım Kolluğu	542
4. Kara Av Kolluğu	543
5. Su Av Kolluğu.....	545
6. Hayvan Kolluğu.....	546
7. Çevre Kolluğu	546
Ek: “Özel Güvenlik” Meselesi	546
1. Özel Güvenlik, Bir Genel İdarî Kolluk mu, Yoksa Bir Özel İdarî Kolluk mudur?.....	545
2. Özel Güvenliğin Özelliği ve Kamusalılığı Meselesi.....	546
a) 2495 Sayılı Kanun Döneminde (1981-2004 Arası)	546
b) 5188 Sayılı Kanun Döneminde (2004’ten Sonra)	548
VI. Kolluk Yetkilerinin Çatışması ve Yarışması.....	551
A. Merkezî İdare Kolluk Makamları Arasında Çatışma ve Yarışma	551
1. Kural Olarak Alt Kolluk Makamı, Üst Kolluk Makamının İşlemine Aykırı İşlem Yapamaz	552
2. Ancak Alt Kolluk Makamı, Üst Kolluk Makamının İşlemine Nazaran Daha Sınırlandırıcı Kolluk İşlemi Yapabilir	552
B. Merkezî İdare Kolluğu ile Mahallî İdare Kolluklarının Çatışması ve Yarışması	553
1. Kural Olarak Mahallî İdare Kolluğu, Merkezî İdare Kolluğuna Aykırı İşlem Yapamaz	553
2. Ancak Mahallî İdare Kolluğu, Merkezî İdare Kolluğunun İşlemine Nazaran Daha Sınırlandırıcı Kolluk İşlemi Yapabilir	553
C. Mahallî İdare Kolluklarının Kendi İçinde Çatışması ve Yarışması.....	555
D. Genel Kolluk Yetkileri ile Özel Kolluk Yetkilerinin Çatışması ve Yarışması.....	556
1. Özel Kolluk Yetkisi Genel Kolluk Yetkisini Saf Dışı Bırakır	556
2. Bazı Durumlarda Özel Kolluk Yetkisi Yanında Genel Kolluk Yetkisi de Kullanılabilir	558
3. Genel Kolluk, Bazı Durumlarda Özel Kolluğun Yerine Geçebilir.....	559
4. Bazen Bir Makam Aynı Zamanda Genel Kolluk ve Özel Kolluk Yetkilerine Sahip Olabilir	559
E. Özel Kolluk Yetkilerinin Kendi Arasında Çatışması ve Yarışması.....	560
VII. Kolluk Usûlleri	560
A. Serbestlik Usûlü (Düzeltilici Sistem).....	561
B. İzin Usûlü (Önleyici Sistem).....	561
C. Bildirim Usûlü	664
VIII. Kolluk Tedbirleri (Kolluk Eylem ve İşlemleri).....	565
Kolluk Tedbiri-Müeyyide Farkı.....	566
Kolluk Tedbiri Alma Zorunluluğu	567
Kolluk Tedbiri Çeşitleri	567
A. Düzenleyici Kolluk İşlemleri	568
1. Merkezî İdare Kolluk Makamlarının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	568
2. Mahallî İdare Kolluk Makamlarının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	570

3. Özel Kolluk Makamlarının Düzenleyici Kolluk İşlemleri	571
B. Bireysel Kolluk İşlemleri	573
1. Emir veya İhtar	574
2. Yasaklama (Faaliyetten Men Etme) Kararları	576
3. Erteleme Kararı	577
4. Kapatma Kararı	577
5. İzin Verme veya Vermeme Kararları	577
6. Alındı Belgesi Verme	578
C. Kolluk Eylemleri	578
IX. Kolluk Eylem ve İşlemlerinin Hukuka Uygunluğunun Şartları (Kolluk Yetkisinin Sınırları)	579
A. Kolluk Eylem ve İşlemi Kanuna Dayanmalıdır	580
B. Kolluk Eylem ve İşlemi, Anayasanın İlgili Maddesinde Öngörülen Sebeplere Dayanmalıdır	582
C. Kolluk Eylem ve İşlemi, Anayasanın Sözüne ve Ruhuna Uygun Olmalıdır	584
D. Kolluk Eylem ve İşlemi, Temel Hak ve Hürriyetlerin Özlerine Dokunmamalıdır	586
E. Kolluk Eylem ve İşlemi “Demokratik Toplum Düzeninin Gerekləri”ne Aykırı Olmamalıdır	587
F. Kolluk Eylem ve İşlemi “Lâik Cumhuriyetin Gerekləri”ne Aykırı Olmamalıdır	587
G. Kolluk Eylem ve İşlemi, “Ölçülülük İlkesi”ne Aykırı Olmamalıdır	588
1. Elverişlilik İlkesi	590
2. Gereklilik İlkesi	590
3. Oranlılık İlkesi	590
Ölçülülük Değerlendirmesinde “Yer” ve “Zaman” Unsurları	591
Ölçülülük Denetiminin Yerindelik Denetimine Dönüşme Tehlikesi	591
Fransa’da Ölçülülük İlkesi	592
H. Kolluk Eylem ve İşlemi Öngörüldüğü Amaç Dışında Kullanılmamalıdır	595
Ek: Kolluk İşleminin Hukuka Uygunluğu İçin, İşlemin Konusu Olan Fiilin Suç Teşkil Etmesi Şart Değildir	596
X. Kolluk Yetkisinin Genişlemesi (Olağanüstü Yönetim Usûlünde Kolluk Yetkisinin Sınırları)	598
A. Olağanüstü Hâl İlan Kararı	601
1. Sebep	601
2. Yetki	602
a) Kişi (Makam) Bakımından (<i>Ratione Personae</i>) Yetki	602
b) Yer Bakımından (<i>Ratione Loci</i>) Yetki	603
c) Süre Bakımından (<i>Ratione Temporis</i>) Yetki	604
3. Usûl ve Şekil	606
4. Konu	608
5. Amaç	608
6. Yargısal Denetim	608
B. Olağanüstü Hâl İlanının Sonuçları	608
1. Tabiî Afet veya Tehlikeli Salgın Hastalık veya Ağır Ekonomik Bunalım Sebebiyle İlan Edilen Olağanüstü Hâllerde Vatandaşlar İçin Para, Mal ve Çalışma Yükümlülükleri Getirilebilir	609
2. Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılması Kısmen veya Tamamen Durdurulabilir	610
3. Olağanüstü Hâl Kanun Hükmünde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Çıkarılabilir	612
C. Olağanüstü Yönetim Usûllerinde Kolluk Yetkilerinin Sınırları	613
1. Kolluk Tedbiri, Savaş, Seferberlik, Sıkıyönetim veya Olağanüstü Hallerden Birinin Mevcut Olduğu Durumda Alınmalıdır	614
2. Kolluk Tedbiri Milletlerarası Hukuktan Doğan Yükümlülükleri İhlâl Etmemelidir	614
3. Kolluk Tedbiri, Ölçülülük İlkesine Uygun Olmalıdır	616

4. Kolluk Tedbiri Anayasanın 15'inci Maddenin İkinci Fıkrasında Sayılan Hak ve İlkelerden Oluşan Çekirdek Alana Dokunmamalıdır.....	616
D. Olağanüstü Hâlin Uygulanması	618
E. Olağanüstü Hâlin Sona Ermesi	618
F. Olağanüstü Hâl Yönetim Usûlünde Yargısal Denetim	620
1. Olağanüstü Hâl İlanı Üzerindeki Yargısal Denetim	620
a) Olağanüstü Hâl İlanına İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı Üzerindeki Yargısal Denetim.....	621
b) TBMM'nin Onay Kararı Üzerinde Yargısal Denetim	622
2. Olağanüstü Hâl Makamlarının İşlemleri Üzerindeki Yargısal Denetim.....	624
XI. Kolluk Eylem ve İşlemlerinden Dolayı İdarenin Sorumluluğu	625
A. Kusurlu Sorumluluk	625
1. Ağır Kusur	626
2. Basit Kusur	627
B. Kusursuz Sorumluluk	627
1. Risk İlkesi	627
2. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulması İlkesi	628
XII. Kolluğun Zor Kullanma Yetkisi (Kolluk Tedbirlerinin Cebrî İcrası)	629
Türkiye'de Cebrî İcrayı Öngören Mevzuat	630
Silah Kullanma	632
Acil Durumlar	632
Kolluğun Hukuka Aykırı Olarak Cebrî Kullanmasının Müeyyidesi.....	632
XIII. Kolluk Tedbirlerinin Müeyyideleri.....	633
A. Cezaî Müeyyideler: Hapis veya Adlî Para Cezası	633
B. İdarî Müeyyideler	635
1. İdarî Müeyyide Çeşitleri	636
2. Kolluk Tedbirlerine Müeyyide Teşkil Etmek Bakımından Çeşitli Kabahatler	636
a) "Emre Aykırı Davranış Kabahati"	637
b) Diğer Kabahatler (Özel Müeyyideler)	637
3. İdarî Müeyyidelerin Verilmesi ve Uygulanması Usûlü	638
Kolluk ile İlgili Ek Bibliyografya	638

Beşinci Kısım İDARENİN HAREKET ARAÇLARI

Bölüm 18 KAMU GÖREVLİLERİ

I. Genel Olarak	643
“Kamu Görevlisi” Teriminin Değişik Anlamları	643
1. En Geniş Anlamda Kamu Görevlisi: Kamu Personeli	644
2. Geniş Anlamda Kamu Görevlisi	644
3. Dar Anlamda Kamu Görevlisi	644
4. En Dar Anlamda Kamu Görevlisi	645
“Kamu Görevi” ve “Kamu Görevi Hukuku” Kavramları	645
Kamu Görevi Hukuku-Yönetim Bilimi, Ekonomi, Maliye	646
Türk Doktrininde Kamu Görevlileri Konusuna Gösterilen Haksız İlgî	646
Kamu Görevi Hukuku-İş Hukuku	647
II. Kamu Görevlilerinin Tanımı ve Kamu Görevlisi Olmayanlardan Ayrılması	648
A. Pozitif Hukuk	648
1. Anayasamızda (m.128) “Kamu Görevlisi” Kavramı Değil, “Kamu Görevlileri Tarafından Yapılması Gereken Görevler” Tanımlanmıştır	649

- Bir Tanım	649
- m.128/1'deki Şartlar Neyin Şartları?	649
- Kamu Görevlileri Tarafından Görülmesi Gereken Görevler	650
a) Söz Konusu Hizmetin Devlet, Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve Diğer Kamu Tüzel Kişilerinin Yürütmekle Yükümlü Olduğu Kamu Hizmeti Olması Şartı	650
b) Söz Konusu Kamu Hizmetinin "Genel İdare Esasları"na Göre Yürütülmesi Şartı	650
c) Söz Konusu Görevin Aslı ve Sürekli Nitelikte Bir Görev Olması Şartı	656
Şartların Kümülatifliği	642
2. Devlet Memurları Kanununda Kamu Görevlisi Tanımı Yoktur	657
B. Doktrinde "Kamu Görevlisi" Tanımı ve Kamu Görevlisi Olmayanlardan Ayrılması	657
1. Bir Kamu Tüzel Kişisine Bağlı Olma Şartı	657
2. İstihdam Edilme Şartı	659
a) Sağlayıcılar, İmtiyazcılar, Müteahhitler, Vs.	659
b) Gönüllü İşbirlikçiler	659
c) Arızî Yükümlüler	660
d) Noterler	660
3. Bir Kamu Tüzel Kişisine "Kamu Hukuku Bağı" ile Bağlı Olma Şartı	661
a) Statüter Bağ	661
b) Akdî Bağ	661
aa) İdarî Kamu Hizmetleri	662
bb) Sınai ve Ticarî Kamu Hizmetleri	662
İstisnalar	663
Şartların Kümülatifliği	663
III. Kamu Görevlisi Türleri: Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri (Memur ve	
Memur Olmayan Kamu Görevlisi Ayrımı).....	664
A. Fransa'da Memur-Memur Olmayan Kamu Görevlisi Ayrımı	664
1. Atanma Şartı	664
2. Daimîlik Şartı: Daimî Bir Görevi Daimî Olarak İşgal Etme	665
3. Asalet (<i>Titularisation</i>) Şartı	666
B. Türkiye'de "Memurlar" ile "Diğer Kamu Görevlileri" Arasındaki Ayrım	666
1. Memurlar	667
a) Devlet veya Diğer Kamu Tüzel Kişilerinde Çalışma Şartı	668
b) Genel İdare Esaslarına Göre Yürütülen Kamu Hizmetini İfa Etme Şartı	668
c) Aslı ve Sürekli Nitelikte Bir Görev Yapma Şartı	669
Hatırlatma: Anayasada Memur Tanımı Yoktur	669
Uyarı: Türk Ceza Kanunundaki Kamu Görevlisi Tanımı İdare Hukukunda Geçerli Değildir	669
2. Sözleşmeli Personel	670
a) Devlet Memurları Kanununun 4'üncü Maddesinin B Bendi Uyarınca Çalıştırılan Sözleşmeli Personel	671
b) Kit'lerdeki Sözleşmeli Personel	671
c) 375 Sayılı KHK, m.26 ve 27'ye Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	672
d) 375 Sayılı KHK, Ek Madde 6'ya Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	672
e) 4924 Sayılı Kanuna Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	672
f) 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, m.13/1-D'ye Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	673
g) 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Çeşitli Maddelerine Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	673
h) 4678 ve 6191 Sayılı Kanunlara Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	673
ı) 6253 Sayılı Kanunlara Göre İstihdam Edilen Sözleşmeli Personel	673
IV. Kamu Görevlilerinin Hukukî Statüsü	675
A. Memurların Hukukî Statüsü	676
1. Memurların Hukukî Durumunda Her Zaman Değişiklik Yapılabilir	676

2. Memurluk Durumuna İlişkin Özel Anlaşmalar, Özel Düzenlemeler Yapılamaz'	677
- Atama İşleminin Hukukî Niteliği	678
B. Sözleşmeli Personelin Hukukî Statüsü: Akdidir	680
1. Sözleşmeli Personelin Hukukî Durumu da Büyük Ölçüde İdare Tarafından Düzenleyici İşlemlerle Tek Yanlı Olarak Belirlenir ve Değiştirilir	680
2. Sözleşmeli Kamu Görevlilerinin Hukukî Durumuna İlişkin Özel Anlaşmalar, Özel Düzenlemeler Yapılabilir	680
3. İçtihatlar Nedeniyle de Sözleşmeli Kamu Görevlilerinin Durumu Memurlara Benzemektedir	680
V. Sözleşmeli Personel - İşçi Ayrımı (İdarî Hizmet Sözleşmesi - Hizmet Akdî)	681
A. Fransa'da	682
B. Türkiye'de	683
1. Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları	683
2. Danıştay Kararları	685
3. Eleştiri	687
VI. Devlet Memurları Kanununa Göre Memurların Tâbi Olduğu Hukukî Rejim	689
- Devlet Memurları Kanunu	689
Kapsamı	689
Kapsam Dışı	689
Özel Personel Kanunları	690
Devlet Memurları Kanununun Genel Hüküm Niteliği	690
VII. DMK'ya Göre Memurluk Mesleği, Memurluk Sınıfları ve Kadrolar	690
A. Memurluk Mesleği	690
1. Sınıflandırma İlkesi	690
2. Kariyer İlkesi	690
3. Liyakat İlkesi	691
B. Memurluk Sınıfları	692
Sınıf	678
Derece	678
Kademe	679
Devlet Memurları Kanununa Göre Memurluk Sınıfları	680
C. Kadrolar	696
VIII. Memurluğa Giriş	697
A. Memurluğa Girişte İlkeler	697
1. Serbestlik İlkesi	697
2. Eşitlik İlkesi	699
3. Görevin Gerektirdiği Niteliklerden Başka Nitelik Aranmaması İlkesi	700
B. Memur Olma Koşulları	701
1. Genel Şartlar	701
a) Türk Vatandaşı Olmak	701
b) Fiil Ehliyeti	701
c) Yaş Şartı	702
d) Öğrenim Şartı	702
e) Kamu Haklarından Mahrum Bulunmamak	703
f) Mahkûm Olmamak	703
Erteleme... 704; Şartlı Salıverme...705; İçtima Meselesi	705
g) Askerlik Şartı	706
h) Sağlık Şartı	706
2. Özel Şartlar	708
a) Diploma Almış Olmak	708
b) Kurumların Özel Kanun veya Diğer Mevzuatında Aranılan Şartları Taşımak	709
C. Atama Yapılacak Kadroların Belirlenmesi ve Duyurulması	710
D. Sınavlar	711

Yönetmeliğin Kapsamı	711
Sınav: KPSS.....	712
Seçme ve Yerleştirme Usûlü	712
1. A Grubu Kadrolar İçin Memur Seçme: KPSS+Giriş Sınavı	713
2. B Grubu Kadrolar İçin Genel Kural: KPSS Puanına Göre Merkezî Seçme ve Yerleştirme.....	714
E. Adaylık (Aday Memur Olarak Atanma).....	715
F. Atama (Asli Memurluğa Atanma)	717
G. İşe Başlama.....	718
H. Yer Değiştirme Suretiyle Atanma	719
I. Kurumlar Arası Nakil	719
J. İstisnai Memurluklara Atama.....	720
K. Memurların Hizmet İçi Eğitimi	722
IX. Memurların Değerlendirilmesi ve İlerlemesi.....	722
A. Memurların Değerlendirilmesi	723
B. Memurların İlerlemesi	726
1. Kademe İlerlemesi	726
2. Derece İlerlemesi	727
X. Memurluk Statüsünde Kısıntı Yapan Hâller: Kadro Açığı ve Görevden Uzaklaştırma ..	727
A. Kadro Açığı	728
B. Görevden Uzaklaştırma	728
Tanım.....	729
Sebepleri	729
Yetkili Makamlar.....	730
Sonuçları.....	730
Kaldırılması.....	731
İtiraz	731
Dava	731
XI. Memurluğun Sona Ermesi.....	732
A. Çekilme (İstifa)	732
B. Çekilmiş (Müstafi) Sayılma	734
C. Memurluktan Çıkarma (İhraç).....	736
1. Disiplin Cezası Olarak Memurluktan Çıkarma	736
2. Olumsuz Sicil Nedeniyle Memurluktan Çıkarma	736
Meslekten Çıkarma.....	736
D. Koşullarda Eksiklik.....	737
E. Bağdaşmazlık.....	738
F. Ölüm.....	738
G. Emeklilik	738
1. Emeklilik Nedenleri	739
a) Zorunlu Nedenlerle Emeklilik	739
aa) Yaş Haddi Nedeniyle Emeklilik (Yaş Haddinden Emeklilik)	740
bb) Malûllük Nedeniyle Emeklilik (Malûlen Emeklilik).....	740
b) Memurun İsteği Üzerine Emeklilik.....	741
c) İdarenin İsteği Üzerine Emeklilik (Re'sen Emeklilik)	742
2. Emeklilere Sağlanan Malî Haklar	744
a) Yaşlılık Aylığı	744
b) Malûllük Aylığı	745
c) Ölüm Sigortası Aylığı	745
d) Yaşlılık Toptan Ödemesi ve İhya	745
3. Emeklilik Haklarının Düşmesi ve Zamanlaşımı	746
4. Emeklilerin Yeniden Göreve Alınması.....	746

XII. Memurların Tâbi Olduğu Yükümlülükler ve Yasaklar.....	748
A. Memurların Yükümlülükleri.....	748
1. Anayasaya ve Kanunlara Sadakat Ödevi.....	748
2. Devlete Bağlılık.....	749
3. Tarafsızlık Ödevi.....	750
4. İtaat Ödevi.....	751
Kanunsuz Emir.....	751
5. Hizmeti Şahsen ve Kesintisiz Olarak Görme Ödevi.....	753
6. Mal Bildiriminde Bulunma Ödevi.....	754
7. Kıyafet Mecburiyeti.....	754
8. Resmî Belge, Araç ve Gereçleri Geri Verme Ödevi.....	754
Tarihsel Bilgi: Mülga İkamet Mecburiyeti.....	754
B. Memurların Tâbi Oldukları Yasaklar.....	755
1. İkinci Görev Yasağı.....	755
2. Ticaret veya Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı.....	755
3. Grev Yasağı.....	757
4. Toplu Eylem ve Hareketlerde Bulunma Yasağı.....	759
5. Hediye Alma, Menfaat Sağlama Yasağı.....	759
6. Siyasî Partilere Girme Yasağı.....	759
7. Gizli Bilgileri Açıklama Yasağı.....	760
8. Basına Bilgi veya Demeç Verme.....	760
9. Dernek Kurma ve Derneklere Üye Olma Yasağı.....	760
10. Ayrıldığı Kuruma Karşı Görev Alma Yasağı.....	760
XIII. Memurların Hakları.....	762
A. Memurluk Teminatı (Güvenlik Hakkı).....	762
B. Hizmet Hakkı.....	763
C. Müracaat, Şikâyet ve Dava Hakkı.....	764
D. Sendika Hakkı.....	765
E. İzin Hakkı.....	766
1. Yıllık İzin.....	766
2. Mazeret İzni.....	766
3. Hastalık ve Refakat İzni.....	767
4. Aylıksız İzin.....	767
F. Aylık Hakkı.....	768
Hukukî Niteliği.....	768
Tanım.....	768
İlkeler.....	769
a) Tek Aylık İlkesi.....	769
b) Aleniyet İlkesi.....	769
c) Denklik İlkesi.....	769
Aylığın Saptanması.....	769
a) Gösterge.....	770
b) Katsayı.....	770
Ek Göstergeler, Taban Aylığı, Kıdem Aylığı, Yan Ödemeler.....	770
G. Yolluk Hakkı.....	772
H. Diğer Sosyal Haklar.....	772
XIV. Memurların Disiplin Rejimi.....	772
A. Disiplin Hukuku-Ceza Hukuku İlişkisi.....	772
1. Müeyyide Bakımından.....	773
2. Cezalandırılan Fiiller Bakımından.....	773
3. Failler Bakımından.....	774
4. Yetkili Organlar Bakımından.....	774

5. Genel Af Bakımından	775
B. Disiplin Cezaları	775
1. Niteliği	775
2. Türleri	776
3. İlkeler	777
a) “Nulla Poena Sine Lege” İlkesi	777
b) “Non Bis In Idem” İlkesi	777
c) Geçmiş Etki Yasağı İlkesi	778
d) Ölçülülük İlkesi	778
e) Daha Hafif Cezaya Karar Verme Yetkisi	779
f) Gerekçe İlkesi	780
g) Kılık Değiştirmiş Disiplin Cezası Verme Yasağı	780
4. Disiplin Cezası-İç Düzen Tedbiri Ayırımı	781
C. Disiplin Suçları	782
1. Disiplin Suçları Alanında Kanunilik İlkesi Geçerli midir?	782
2. Disiplin Suçunun Tanımı ve Unsurları	786
a) Fiil Unsuru: Ortada Memurun Belirli Bir Fiili Olmalıdır	786
b) Görev Unsuru: Bu Fiil, Memurun Görevi İçinde veya Görev Dolayısıyla İşlenmiş Olmalıdır	787
c) Kusur Unsuru: Bu Fiil, Kusurlu Olmalıdır	788
2. Devlet Memurları Kanununun Öngördüğü Disiplin Suçları	789
a) Uyarma Cezasını Gerektiren Disiplin Suçları	790
b) Kınama Cezasını Gerektiren Disiplin Suçları	791
c) Aylıktan Kesme Cezasını Gerektiren Disiplin Suçları	791
d) Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezasını Gerektiren Disiplin Suçları	792
e) Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezasını Gerektiren Disiplin Suçları	793
Tekerrür	793
Öngörülmemiş Disiplin Suçları	794
D. Disiplin Cezası Vermeye Yetkili Makamlar	795
E. Disiplin Usûlü	797
1. Disiplin Soruşturması Açılması Kararı	798
2. Disiplin Soruşturması Açılmasında Zamanaşımı	798
3. Disiplin Soruşturması - Ceza Kovuşturması	799
4. Görevden Uzaklaştırma	800
5. Soruşturmanın Yapılması	800
6. Savunma Hakkı	803
7. Disiplin Kurulları Önünde Çelişme İlkesi	804
8. Soruşturma Raporunun Düzenlenmesi	804
9. Disiplin Cezası Kararının Alınması	804
10. Tebliğ	805
11. Uygulama	806
F. Disiplin Cezalarına Karşı Başvuru Yolları	806
1. İdarî Başvuru	806
a) Uyarma ve Kınama Disiplin Cezalarına Karşı İdarî Başvuru (İtiraz) Yolu	806
b) Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezalarına Karşı İdarî Başvuru (İtiraz) Yolu	806
Reformatio In Pejus Yasağı	806
2. Yargısal Başvuru	807
Tarihsel Bilgi: 2010'dan Önce Disiplin Cezalarına Karşı İdarî ve Yargısal Başvuru Yolları	808
A. İdarî Başvuru	808
1. Uyarma ve Kınama Disiplin Cezalarına Karşı İdarî Başvuru (İtiraz) Yolu	808

2. Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezalarına Karşı İdarî Başvuru (İtiraz) Yolu	809
B. Yargısal Başvuru	810
1. Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezalarına Karşı Yargısal Başvuru	810
2. Uyarma ve Kınama Disiplin Cezalarına Karşı	810
Anayasa, Mülga, m.129/3'ün Anlamı: Bu Hüküm, Yargı Yolunu Doğrudan Doğruya Kapatmamakta, Kapatılmasına İzin Vermekteydi	813
Ek: Danıştay Kararları Işığında Çeşitli Kamu Görevlilerinin Uyarma ve Kınama Disiplin Cezalarına Karşı Dava Açıp Açamayacakları Hususu	819
G. Disiplin Cezalarının Ortadan Kalkması	827
XV. Memurlar Hakkında Ceza Kovuşturması	828
A. Genel Kurallara Göre Memurların Yargılanması Usûlü	829
Memurların Korunması İhtiyacı	829
İsnat ve İftiralara Karşı Koruma	829
Cezaî Koruma: Anayasal İlkeler	829
Memurların Yargılanması Rejimi	829
B. 3628, 5816, 298, 1402 ve 3713 Sayılı Kanunlara Göre Memurların Yargılanması Usûlü	829
C. 4483 Sayılı Kanuna Göre Memurların Yargılanması Usûlü	830
Kanunun Kapsamı	830
Kanunun Kapsam Dışında Kalanlar	831
a) Özel Soruşturma ve Kovuşturma Usûllerine Tâbi Olan Kişiler	831
b) Suçun Niteliği Yönünden Kanunlarda Gösterilen Soruşturma ve Kovuşturma Usûllerine Tâbi Olan Suçlar	832
c) Ağır Cezayı Gerektiren Suçüstü Hâli	832
İzin Usûlü	833
İzin Vermeye Yetkili Merciler	833
Ön İnceleme	833
Yetkili Mercinin Kararı	834
İtiraz	834
İtiraz Mercii	834
a) Danıştay Birinci Dairesi	834
b) Bölge İdare Mahkemesi	835
Hazırlık Soruşturması	835
Hazırlık Soruşturmasını Yapacak Merciler	835
Yetkili ve Görevli Mahkeme	835
XVI. Memurların Hukukî Sorumluluğu	835
A. Memurun İdareye Karşı Hukukî Sorumluluğu	835
B. Memurun İdare Edilenlere Karşı Hukukî Sorumluluğu	836
1. Hizmet Kusuru Teşkil Eden Eylem ve İşlemlerden Dolayı Sorumluluk	837
2. Kişisel Kusur Teşkil Eden Eylem ve İşlemlerden Dolayı Sorumluluk	837

Bölüm 19 KAMU MALLARI

I. Mal Kavramı ve Çeşitleri	842
A. Özel Hukukta Mal Kavramı ve Çeşitleri	843
1. Maddî Mallar	843
a) Mülkiyet Hakkı	843
b) Sınırlı Aynî Haklar	843
2. Gayrimaddî Mallar	843

B. Sahiplerine Göre Mal Türleri	844
1. Özel Kişilere Ait Mallar	844
2. Kamu Tüzel Kişilerine Ait Mallar (=Kamuya Ait Mallar).....	844
a) Kamusal Mallar (=Kamu Tüzel Kişilerinin Kamusal Malları).....	844
b) Özel Mallar (=Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Malları)	845
Terminoloji Sorunu: “Kamu Malı”	845
II. Kamu Malı Kavramı ve Tanımı (Bir Malın Kamu Malı Sayılabilmesi İçin Gerekli Şartlar).....	846
A. Kamu Mülkiyeti Şartı: Söz Konusu Mal, Bir Kamu Tüzel Kişisinin Mülkiyetinde Bulunmalıdır.....	847
B. Tahsis Şartı: Söz Konusu Mal, Kamu Yararına Tahsis Edilmelidir	849
1. Söz Konusu Mal, Kamunun Doğrudan Kullanımına Tahsis Edilmelidir	849
2. veya Söz Konusu Mal, Bir Kamu Hizmetine Tahsis Edilmelidir	849
Özel Düzenlenme Ek Şartı	850
Gözlemler.....	350
III. Kamu Mallarının Tasnifi.....	851
Osmanlı İmparatorluğunda Kamu Malları Tasnifi	851
A. Tahsis Amaçlarına Göre Kamu Malları	852
1. Sahipsiz Mallar	852
2. Orta Malları	854
3. Hizmet Malları.....	855
B. Maddî İçeriklerine Göre Kamu Malları	856
1. Kara Kamu Malları	856
2. Deniz Kamu Malları.....	856
3. Su Kamu Malları.....	858
4. Hava Kamu Malları.....	858
C. Oluşum Tarzlarına Göre Kamu Malları	858
1. Tabîi Kamu Malları.....	858
2. Sun’î Kamu Malları	858
D. Taşınabilir Olup Olmamlarına Göre Kamu Malları	859
1. Taşınmaz Kamu Malları	859
2. Taşınır Kamu Malları	859
E. Ait Oldukları Kamu Tüzel Kişilerine Göre Kamu Malları	860
IV. İdarenin Kamu Malları Üzerindeki Hakkının Niteliği	861
A. Mülkiyet Hakkı Yoktur Tezi.....	861
B. Mülkiyet Hakkı Vardır Tezi.....	862
C. Kamu Malları Üzerindeki Mülkiyetin Niteliği: Kamu Mülkiyeti	863
D. Türkiye’de Durum: Devletin Hüküm ve Tasarrufu	864
E. Türk Yargı İçtihatlarında Devletin Hüküm ve Tasarrufu Kavramı ve Kamu Mülkiyeti Görüşü	864
Kamu Mallarının Hukukî Rejimi: <i>Domanialité Publique</i>	867
V. Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi	867
A. Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması	868
1. Tabîi Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğini Kazanması.....	868
2. Sun’î Kamu Malların Kamu Malı Niteliğini Kazanması.....	869
a) Örf ve Âdet Yoluyla Tahsis	870
b) İdarî Kararla Tahsis	871
aa) Fiilî Tahsis.....	871
bb) Formel Tahsis.....	871
aa) Halkın Doğrudan Kullanımına Tahsis	872
bbb) Kamu Hizmetlerine Tahsis	872
Tahsis Değişikliği	872

a) Bir Kamu Tüzel Kişisinin Kendi Mallarında Tahsis Değişikliği Yapması	872
b) Bir Kamu Tüzel Kişisinin Malının Diğer Bir Kamu Tüzel Kişisinin İhtiyaçlarına Tahsisi	873
B. Kamu Malı Niteliğinin Kalkması veya Kaldırılması	873
1. Tabii Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğinin Kalkması	873
2. Sun'î Kamu Mallarının Kamu Malı Niteliğinin Kalkması veya Kaldırılması	874
VI. Kamu Mallarıyla İlgili Dönüşümler: Kamu Mallarında Mülkiyet Devri ve Tahsis Değişiklikleri	875
A. Mülkiyet Devri Yoluyla Dönüşüm: Bir Malın Mülkiyetinin Bir Kamu Tüzel Kişisinden Diğerine Devri	876
1. Kanunla Devir	877
a) Somut Devir Usulü	877
b) Genel Devir Usulü	878
2. Karşılıklı Anlaşmayla Devir	879
3. Kamulaştırma Yoluyla Devir	880
4. Kamulaştırma Kanununun 30'uncu Maddesinde Öngörülen Usul	881
B. Tahsis Değişikliği Yoluyla Dönüşüm: Bir Kamu Tüzel Kişisinin Mülkiyetinde Bulunan Bir Malın Diğer Kamu Tüzel Kişisinin İhtiyaçlarına Tahsisi	881
1. Kanunla Tahsis Değişikliği	881
2. Karşılıklı Anlaşma Yoluyla Tahsis Değişikliği	883
VII. Kamu Mallarının Sınırlarının Tespiti	884
A. Tabii Kamu Mallarının Sınırlarının Tespiti	884
Doğal Sınırlar	885
Sınır Tespiti Kararlarının İzhârî Niteliği	885
Sınır Tespitini İsteme Hakkı	885
Sınır Tespitine Karşı İptal Davası	885
Sınır Tespitine Karşı Tam Yargı Davası	886
“Dolaylı Kamulaştırma” Teorisi	886
B. Sun'î Kamu Mallarının Sınırlarının Tespiti	887
1. İstikamet Planı	887
2. İstikamet Kararı (<i>Arrêté d'alignement</i>)	887
C. Türkiye'de Sınır Tespitiyle İlgili Mevzuat	888
Kadastro Kanunu	888
a) Hizmet Malları	888
b) Orta Malları	888
c) Sahipsiz Mallar	888
Orman Kanunu	889
Kıyı Kanunu	889
İmar Kanunu	889
VIII. Kamu Mallarının Korunması Rejimi	890
A. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi ve Bu İlkedен Kaynaklanan Diğer İlkeler	891
1. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi	891
Tanımı ve Amacı	891
Tarihsel Kökeni	891
Kapsamı	891
İlkenin Değeri: Kanun Değerindedir, Kanun Koyucuyu Bağlamaz; Kanunla İstisna Getirilebilir	891
Türkiye'de Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesinin Genel Bir Pozitif Temeli Yoktur	893
Devredilmezlik İlkesinin Nispî Niteliği	895
Müeyyidesi	895
2. Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesinden Kaynaklanan Diğer İlkeler	896

a) Kamu Malları Kamulaştırılamaz	896
b) Kamu Malları Haczedilemez	898
İcra ve İflas Kanunu, m.82/1: Devlet Malları ile Mahsus Mallarında Haczi Caiz Olmadığı Gösterilen Mallar Haczolunamaz	899
İlik, m.82/1'in Kapsamı	901
Bir Kamu Tüzel Kişisinin Malının Diğer Kamu Tüzel Kişisi Tarafından 6183 Sayılı Kanuna Göre Haczi Sorunu	904
Kural: Bir Kamu Tüzel Kişisine Ait Mallar, Diğer Kamu Tüzel Kişisi Tarafından Haczedilemez	904
İstisna: Kit'lerin ve Mahallî İdarelerin Malları Haczedilebilir	905
aa) Kit Malları	905
bb) Mahallî İdarelerin Malları	905
6183 Sayılı Kanunun 70'nci Maddesindeki İstisnanın Kapsamı: Belediyelere Bağlı Su ve Kanalizasyon İdarelerine Ait Mallar Haczedilebilir mi?	906
c) Kamu Malları Zamanaşımıyla Kazanılamaz	907
d) Kamu Malları Üzerinde Sınırlı Aynı Haklar Tesis Edilemez	909
e) Kamu Mallarının Tapuya Tescil Zorunluluğu Yoktur	913
Ek: Kamu Mallarının Devredilmezliği İlkesi Karşısında Türkiye'de Kamu Mallarının Satışı Sorunu	915
B. Kamu Mallarının Korunması	918
1. Genel Olarak	918
2. Fransa'da Kamu Mallarını Koruma Kolluğu (Kamu Mallarının Cezaî Korunması)	919
3. Türkiye'de Kamu Mallarının Cezaî Korunması	920
4. Kamu Mallarının Haksız İşgallere Karşı Korunması	921
IX. Kamu Mallarının Kullanılması	922
A. Kamu Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı	923
1. Münhasıran İdare Tarafından Kullanım	923
2. Kişiler Tarafından Dolaylı Kullanım	923
B. Kamunun Doğrudan Kullanımına Tahsis Edilmiş Kamu Mallarının Kullanımı	924
1. Kolektif Kullanımlar	924
a) Serbestlik İlkesi	925
b) Eşitlik İlkesi	926
c) Bedavalık İlkesi	926
2. Özel Kullanımlar	928
a) Özel Kullanım Çeşitleri	929
b) Özel Kullanımların Hukukî Rejimi	930
aa) İzne Bağlılık İlkesi	930
bb) Ücretlilik İlkesi	933
cc) Geçicilik İlkesi	934
X. Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Malları	936
A. Tanımı ve Kompozisyonu	936
1. Tanımı	937
2. Kompozisyonu	937
a) Kamu Yararına Tahsis Edilmemiş Mallar	937
b) Özel Olarak Düzenlenmiş Olma Şartını Yerine Getirmeyen Mallar	938
c) Kanunla Özel Mal Olarak Nitelenen Mallar	938
B. Özel Malların Hukukî Rejimi	938
1. Özel Malların Özel Hukuka Tâbi Olması İlkesi	939
a) Kural	939
b) İstisnalar	939
2. Özel Mallardan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Adlî Yargıya Tâbi Olması İlkesi	941
a) Bir İdarî Karardan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	941
aa) Kural	941
bb) İstisna	941

b) Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	942
c) Eylemlerden Kaynaklan Uyuşmazlıklar	942
Türkiye’de Kamu Tüzel Kişilerinin Özel Mallarının Satışı Sorunu	943
XI. İdarenin Mal Edinme Usûlleri.....	945
A. Özel Hukuk Usûlleri.....	945
1. Taşınır Mal İktisap Usûlleri.....	946
2. Taşınmaz Mal İktisap Usûlleri.....	946
B. Kamu Hukuku Usûlleri.....	947
1. Kamulaştırma	948
2. Devletleştirme.....	948
3. İstimval	948
Tanımı.....	948
Konusu.....	949
İstisnai Niteliği	949
Anayasal Dayanak: m.121/2.....	949
Kanunî Dayanak: Olağanüstü Hal Kanunu.....	950
İlkeler.....	951
a) Kanunîlik İlkesi	951
b) Olağanüstü Hâllerde Uygulanabilme İlkesi.....	951
c) Karşılık İlkesi.....	951
d) Yargısal Denetime Tâbi Olma	952
Geçici İşgal	952
Tanımı.....	952
Çeşitleri.....	952
a) Bayındırlık İşlerinin Yapılması Sırasında Geçici İşgal.....	952
b) Bayındırlık Eserlerine Kireç, Taş ve Kum Gibi İptidai Madde Temin Etmek İçin Geçici İşgal.....	952
c) Plân, Proje, Kadastro, Tetkik, Araştırma Vs. Çalışmalar Amacıyla Geçici İşgal.....	953
Pozitif Dayanak	953
Şartları	954
a) Kanunla Öngörülmüş Olmalı.....	954
b) Karşılıklı Anlaşma Usûlünün Denenmesi.....	954
c) Geçicilik Şartı	954
d) Konu Şartı: Binasız Arazi	954
Usûl	955
Yargısal Denetim.....	955
4. Kamulaştırma, Devletleştirme, İstimval, Geçici İşgal ve Satın Alma Usûllerinin Karşılaştırılması.....	956
XII. Kamulaştırma.....	957
A. Tanımı ve Benzer Kurumlardan Farkı	957
Terminoloji	957
Kamulaştırmanın Tanımı.....	957
Kamulaştırma-İstimval.....	959
Kamulaştırma-Devletleştirme.....	959
B. Kamulaştırmanın Temel İlkeleri.....	959
1. Kamulaştırma, Devlet veya Diğer Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Yapılabilir.....	960
2. Kamulaştırma, Kamu Yararı Sebebiyle Yapılır.....	960
3. Kamulaştırma, Ancak Özel Mülkiyette Bulunan Mallar Hakkında Yapılabilir.....	960
4. Kamulaştırma, Ancak Taşınmaz Mallar Hakkında Yapılabilir.....	961
5. Kamulaştırma, Malın Karşılığının Ödenmesiyle Yapılır	961
6. Kamulaştırma, Malın Gerçek Karşılığının Ödenmesiyle Yapılır.....	961
7. Kamulaştırma, Malın Gerçek Karşılığının Peşin Olarak Ödenmesiyle Yapılır	961
İstisna: Taksitlendirme.....	961

8. Kamulaştırma, Malın Gerçek Karşılığının Nakden Ödenmesiyle Yapılır	962
İstisna: Trampa Yoluyla Kamulaştırma.....	962
9. Kamulaştırma, Kanunla Gösterilen Esas ve Usûllere Göre Yapılır	963
10. Yeterli Ödenek Temin Edilmeden Kamulaştırma İşlemlerine Başlanılamaz.....	963
C. Kamulaştırma İşleminin Unsurları.....	964
1. Yetki Unsuru	964
a) Konu Bakımından Yetki.....	965
b) Yer Bakımından Yetki	967
c) Kişi Yönünden Yetki	967
Özel Kişiler Kamulaştırma Yapamaz	968
Ama Özel Kişiler Lehine Kamulaştırma Yapılabilir	968
2. Sebep Unsuru	970
3. Konu Unsuru	971
a) Ancak Özel Mülkiyette Bulunan Mallar Kamulaştırma İşlemine Konu Olabilirler ..	972
Bir Kamu Tüzel Kişisine Ait Özel Mallar Diğer Kamu Tüzel Kişisi Tarafından	
Kamulaştırılabilir mi?	972
Bir Kamu Tüzel Kişisine Ait Taşınmaz Malın Diğer Kamu Tüzel Kişisine Devri Usûlü	
(Kk, m.30).....	974
b) Ancak Taşınmaz Mallar Kamulaştırma İşlemine Konu Olabilir	980
c) Taşınmaz Malların Tamamı veya Bir Kısım Kamulaştırılabilir	981
4. Şekil Unsuru.....	982
5. Usûl Unsuru.....	983
6. Amaç Unsuru.....	983
a) Dar Anlamda Kamu Yararı Kavramı.....	983
b) Geniş Anlamda Kamu Yararı Kavramı	984
aa) Kanunla Genişletme	984
bb) İçtihatla Genişletme	985
Amaç Bakımından Hukuka Aykırılık: Özel Yarar Amaçlı Kamulaştırmalar	986
Kamulaştırma İşleminin Amaç Unsurunun Yargısal Denetimi	987
D. Kamulaştırmanın Aşamaları	988
İdare, Kamulaştırma Bedeli İçin Yeterli Ödenek Temin Eder	989
İdare, Kamu Yararı Kararı Alır.....	989
1. İdarî Aşama	990
a) Kamulaştırma Bedeli İçin Yeterli Ödenek Temin Edilmesi	990
b) Kamu Yararı Kararının Alınması.....	990
Tanımı.....	990
Kamu Yararı Kararı	991
Hukukî Niteliği	991
Kamu Yararı Kararının Yargısal Denetimi	992
Kamu Yararı Kararı Vermeye Yetkili Makamlar	992
Kamu Yararı Kararının Onaylanması.....	993
Onaylı İmar Planları	993
c) Kamulaştırılacak Taşınmazın Belirlenmesi	994
d) Kamulaştırma Kararının Alınması ve Tapu Siciline Şerh Verilmesinin İstenmesi ..	994
e) Satın Alma Usûlünün Denenmesi	994
f) İdarî Aşamamın Tamamlanmasının Doğurduğu Sonuç.....	996
aa) Olumlu Sonuçlanma: Mülkiyetin İdareye Geçmesi	996
bb) Olumsuz Sonuçlanma: Yargısal Aşamamın Başlatılması	996
2. Yargısal Aşama.....	996
a) İdarenin Asliye Hukuk Mahkemesine Müracaatı: Bedel Tespit ve İdare Adına	
Tescil Davası	997
b) Meşruhatlı Davetiye: Tebligat ve İlan.....	998
c) Kamulaştırma İşlemine Karşı İdarî Yargıda İptal Davası Açılması.....	999
d) Duruşmada Tarafların Anlaşmasıyla Bedelin Tespiti.....	1000

e) Mahkeme Tarafından Bedelin Tespiti	1001
aa) Bilirkişi Tayini, Keşif, Duruşma Günü Tespiti.....	1001
bb) Bilirkişilerin Kamulaştırma Değeri Konusunda Rapor Hazırlamaları.....	1002
Kamulaştırma Bedelinin Tespiti Esasları	1002
f) Kamulaştırma Bedelinin Bankaya Yatırılması	1003
g) İdarece Makbuzun İbrazı ve Taşınmazın İdare Adına Tescil ve Bedelin Hak Sahibine Ödenmesi Kararı.....	1003
h) Diğer Hususlar	1004
Yokluk	1004
Nemalandırma	1004
Terkin.....	1004
Bekletici Mesele	1004
Adli Yargıda Maddi Hatalara Karşı Düzeltim Davası Açılması	1004
İ) Kamulaştırmanın Yargısal Aşamasının Tamamlanmasının Sonuçları	1005
aa) Taşınmaz Mal, İdarenin Mülkiyetine Geçer	1005
bb) Malikin Bazı Hakları Kısıtlanır.....	1005
E. Malikin Geri Alma Hakkı	1006
1. Beş Yıllık Sürenin Dolması	1006
2. Taşınmazın Kamu Yararına Tahsis Edilmemesi	1006
3. Bedelin Faiziyle Birlikte Geri Ödenmesi.....	1007
4. Bir Yıllık Süre	1007
İstisnalar.....	1007
Dava	1007
F. İdarenin Kamulaştırmadan Vazgeçmesi	1008
1. Kamulaştırma Bedelinin Kesinleşmesinden Önce: İdarenin Tek Taraflı Vazgeçmesi.....	992
2. Kamulaştırma Bedelinin Kesinleşmesinden Sonra: Tarafların Anlaşmasıyla Vazgeçme ve Devir.....	992
Dava	992
G. Kamulaştırma Yoluyla İrtifak Hakkı Kurma.....	1009
Medenî Hukukta İrtifak Hakkı.....	1009
İdarî İrtifaklar	1010
Kamulaştırma Yoluyla Kurulan İrtifak, İdarî İrtifak Değil, Medenî İrtifaktır	1010
Örnek.....	1011
Kamulaştırma Yolunun Gereği.....	1012
Anayasal ve Yasal Dayanak	1012
İrtifak Kurma Usûlü.....	1013
İrtifak Tesisinin Hüküm ve Sonuçları	1014
H. Kamulaştırmaz El Atma.....	1014
1. Alelâde Kamulaştırmaz El Atma	1015
2. Bayındırlık Eserlerinin İnşası Nedeniyle Kamulaştırmaz El Atma: Dolaylı Kamulaştırma Teorisi.....	1017
a) Fransa’da Dolaylı Kamulaştırma	1018
b) Türkiye’de Dolaylı Kamulaştırma	1020
Eleştiri	1021
221 Sayılı Kanun	1021
Kamulaştırma Kanununun 38’inci Maddesi: Yirmi Yıllık Süre ve Bu Sürenin Anayasa Mahkemesi Tarafından İptali	1022
Sonuç.....	1022
I. “Arazi ve Arsa Düzenlemesi” Yoluyla Arazilerin % 40’ına Bedelsiz Olarak El Atılması (İmar Kanunu, m.18).....	1025
Eleştiri.....	1027

Altıncı Kısım İDARENİN SORUMLULUĞU

Bölüm 20 İDARENİN SORUMLULUĞU

I. Genel Olarak	1035
A. Sorumluluk Türleri	1035
1. Siyasî Sorumluluk	1036
2. Cezaî Sorumluluk	1037
3. Malî Sorumluluk	1037
a) Medenî Sorumluluk	1038
b) İdarî Sorumluluk	1041
4. Sorumluluk Türleri Arasında Karşılaştırma	1043
B. İdarenin Sorumluluğunun Tarihsel Gelişimi	1045
1. 1873'ten Önce: Devletin Sorumsuzluğu İlkesi	1045
2. 1873'ten Sonra: Devletin Sorumluluğu İlkesi	1046
3. Türkiye'de	1047
C. "İdarenin Özel Hukuk Sorumluluğu" - "İdarenin Kamu Hukuku Sorumluluğu (İdarî Sorumluluk)" Ayrımı	1048
1. İdarenin Özel Hukuk Sorumluluğu	1049
a) İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Doğan Zararlar	1049
b) Sınaî ve Ticarî Kamu Hizmetlerinden Kaynaklanan Zararlar	1050
Türkiye'de Kit'lerin Verdiği Zararlardan Kaynaklanan Sorumluluk	1051
Yargıtayın İçtihadı	1051
Danıştayın İçtihadı	1052
Uyuşmazlık Mahkemesinin İçtihadı	1052
Eleştiri	1053
c) İdarenin Özel Mallarının İşletilmesinden Kaynaklanan Zararlar	1054
d) Fiilî Yol veya Usûlsüz El Koymadan Doğan Zararlar	1054
e) Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusurlarından Kaynaklanan Zararlar	1055
f) Kanunla Özel Hukuka Tâbi Kılınmış Zararlar	1055
Türkiye'de İdarenin Motorlu Taşıtlarının Yaptığı Trafik Kazalarından Doğan Sorumluluğu	1056
Türkiye'de İdarenin Motorlu Taşıtlarının Yaptığı Trafik Kazalarından Doğan Sorumluluğu	1056
İstisna: Trafik Kazalarında Kamu Görevlilerinin Uğradığı Zararlar	1058
Yol Kusurlarından Doğan Zararlardan Doğan Sorumluluk	1059
2. İdarenin Kamu Hukuku Sorumluluğu (İdarenin İdarî Sorumluluğu)	1060
D. İdarî Sorumluluğun Özerkliği	1060
1. İdarî Sorumluluğun Özel Hukuk Karşısında Özerkliği	1061
2. İdarî Sorumluluğun Adli Yargı Karşısında Özerkliği	1063
E. Devletin İdarî Nitelikte Olmayan Faaliyetlerin-Den Dolayı Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	1064
1. Devletin Yasama Faaliyetlerinden Dolayı Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	1064
Yasama Organının İdarî Faaliyetleri	1065
Fransa'da	1066
Türkiye'de	1067
2. Devletin Yargı Faaliyetlerinden Dolayı Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	1067
Türkiye'de	1068
Danıştay Kararları	1068
Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kararları	1070
Yargıtay Kararları	1072

İstisna: Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesine Dair Kanun.....	1073
Yargı Fonksiyonuna Yardımcı Nitelikteki Bazı İdarî Faaliyetlerden (İcra ve İflas ve Tapu Kütükleri) Dolayı Devletin Sorumluluğu	1074
3. “Hükümet Tasarrufları”ndan Dolayı Devletin Sorumsuzluğu.....	1076
Fransa’da	1076
a) Yürütme Organının Yasama Organıyla İlişkileri Çerçevesinde Hükûmet Tasarrufları.....	1076
b) Yürütme Organı Diğer Devletlerle İlişkileri Çerçevesinde Hükûmet Tasarrufları	1077
c) Uluslararası İlişkilerin Yürütülmesiyle İlgili İşlemler	1078
Türkiye’de.....	1080
II. Kusurlu Sorumluluk.....	1083
A. Kusur Kavramı.....	1083
1. Geleneksel Doktrinin Kusur Anlayışı (Hizmet Kusuru: Hizmetin Kötü İşlemesi, Geç İşlemesi veya Hiç İşlememesi)	1084
2. Modern Doktrinde Kusur Kavramının Tanımı.....	1087
3. Hukuka Aykırılık ve Kusur	1087
- “Hukuka Aykırılık=Kusur” İlkesinin İstisnaları Var mıdır?.....	1089
a) Şekil Bakımından Hukuka Aykırılıklar ile Kusur Arasında Eşitlik Yoktur	1089
b) Esas Bakımından Hukuka Aykırılıklar ile Kusur Arasında Eşitlik Vardır	1091
Fransa’da 1973’e Kadar İstisna: Basit Değerlendirme Hatası	1092
Türkiye’de İstisnalar: “İçtihadî Hata” ve “Olağan Nitelikteki Hukukî Yanlışlık ve Aykırılıklar” Teorileri.....	1092
Türkiye’de “İçtihadî Hata” Teorisi	1093
1. Danıştayın “İçtihadî Hata” İçtihadı	1093
2. Ayım’ın “İçtihadî Hata” İçtihadı	1100
a) Ayım’ın “İçtihadî Hata Teorisi” Kabul Ettiği Kararları	1100
b) Ayım’ın “İçtihadî Hata Teorisi”ni Reddedtiği Kararları	1105
4. Kusurun İspatı	1107
B. Ağır Kusur - Basit Kusur Ayrımı	1109
1. Genel Olarak.....	1109
İstisnaî Ağırılıkta Kusur...1109; Tanım...1110; Arandığı Durumlar ...1110; Varlık Nedeni1111	
2. Tıbbî Faaliyetler Alanında Ağır Kusur	1112
3. Acil Yardım, Kurtarma ve Yangın Söndürme Alanlarında Ağır Kusur	1114
4. Kolluk Faaliyetleri Alanında Ağır Kusur.....	1115
a) Hukukî Faaliyetler (Kolluk İşlemleri) Alanında Basit Kusur.....	1116
b) Maddî Faaliyetler (Kolluk Eylemleri) Konusunda Ağır Kusur	1117
5. Vergi İdaresinde Ağır Kusur.....	1119
6. Denetim Faaliyetlerinde Ağır Kusur	1120
7. Cezaevi İdaresinde Ağır Kusur	1122
8. Adalet Kamu Hizmetleri Alanında Devletin Sorumluluğu İçin Ağır Kusur.....	1123
a) Adli Yargı Faaliyetlerinden Dolayı Devletin Sorumluluğu.....	1123
b) İdarî Yargı Faaliyetlerinden Dolayı Devletin Sorumluluğu	1126
- Türk Danıştayının Ağır Kusur Anlayışı	1128
Türk Danıştayının “Ağır Kusur” Anlayışının Eleştirisi	1129
Türk Danıştayın “İçtihadî Hata” İçtihatlarında Kullanılan Ağır Kusur Kavramı	1130
Türk Danıştayın Tıbbî Hizmetler Alanında Ağır Kusura İlişkin İçtihadı.....	1132
Ağır Kusur Şartının Tıbbî Hizmetler Alanında Yanlış Bir Şekilde Uygulanması	1134
C. Fransa’da Kişisel Kusur - Hizmet Kusuru Ayrımı.....	1135
1. Hizmet Kusuru.....	1136
Hizmet Kusurundan Dolayı Kişisel Sorumsuzluk Kuralı (<i>Pelletier Kararı</i>)	1137
Hizmet Kusurundan Dolayı Kişisel Sorumsuzluk Kuralının Nedeni.....	1137
2. Kişisel Kusur	1138
a) Görevin Dışındaki Kusurlar: Saf Kişisel Kusur	1138

b) Görevin İçinde İşlenmiş Fevkalâde Ağır Kusurlar.....	1139
aa) Kişisel Saikler.....	1139
bb) Aşırılıklar.....	1140
cc) Mazur Görülemeyecek Hatalar.....	1141
c) Görevin Dışında, Ama Görev Dolayısıyla İşlenen Kusurlar.....	1141
3. Kişisel Kusur ile Benzer Kavramların Karşılaştırması.....	1143
a) Kişisel Kusur ve Suç.....	1143
b) Kişisel Kusur ve Fiilî Yol.....	1144
c) Kişisel Kusur ve Hiyerarşik Emir.....	1144
d) Kişisel Kusur ve Disiplin Suçu.....	1144
4. Kusurların Bağımsızlığı Teorisi.....	1145
5. Kusurların Birleşmesi Teorisi.....	1145
6. Sorumlulukların Birleşmesi (<i>Cumul de Responsabilités</i>) Teorisi.....	1147
7. Rücu Davaları.....	1151
a) İdarenin Kamu Görevlisine Karşı Rücu Davası Açması.....	1152
aa) 1951'e Kadar.....	1152
bb) 1951'den Sonra: <i>Laruelle</i> Kararı.....	1152
b) Kamu Görevlisinin İdareye Karşı Rücu Davası Açması.....	1154
D. Türkiye'de Kişisel Kusur - Hizmet Kusuru Ayırımı ve Bunun Sonuçları.....	1155
1. Hizmet Kusuru.....	1156
2. Kişisel Kusur.....	1158
a) Kamu Personelinin Suç Niteliğindeki Davranışları.....	1159
b) Yargı Kararlarını Uygulamama.....	1160
c) Kamu Görevlilerinin Köttü Niyetli Davranışları.....	1161
3. Kamu Görevlisinin ve İdarenin Sorumluluklarının Birleşmemesi: Kişisel Kusurdan Dolayı Kamu Görevlisine Karşı Dava Açılmayacağı Kuralı (AY, m.129/5, m.40/3 ve DMK, m.13).....	1161
4. AY, m.129/5, m.40/3 ve Dmk, m.13'ün Kapsamı.....	1163
5. İYUK, m.28/4'ün, Anayasa, m.129/5 ve m.40/3'e Uygunluğu Sorunu.....	1166
6. AY, m.129/5, m.40/3 ve DMK, m.13'ün Yargı Organları Tarafından Yorumlanması..	1169
("Suç Biçimine Dönüşerek İdarî Olma Niteliğini Kaybeden Eylem ve İşlemler", "İdarî Yetkilerin Kullanma Alanı Dışında Kalan Kusurlar", "Görev ve Yetki ile Bağdaşmayan Kusurlar", "Hizmetin Gerekirdiği Normal Sınırların Ötesindeki Kusurlar").....	1169
a) Uyuşmazlık Mahkemesi Kararları.....	1169
b) Yargıtay Kararları.....	1170
c) Ayım Kararları.....	1171
7. Anayasa, m.129/5 ve m.40/3 Kapsamı İçinde Kalan Kişisel Kusurlardan Dolayı Sorumlulukların Birleşmesi ve Dışında Kalan Kusurlardan Dolayı Sorumlulukların Birleşmemesi.....	1172
a) Anayasa, m.129/5'in Kapsamı İçinde Kalan Kişisel Kusurlardan Dolayı Sorumlulukların Birleşmemesi.....	1172
b) Anayasa, m.129/5'in Kapsamı Dışında Kalan Kişisel Kusurlardan Dolayı Sorumlulukların Birleşmesi.....	1173
8. Uyuşmazlık Mahkemesinin m.129/5 ve 40/3'ün Kapsamı Dışındaki Kişisel Kusurlardan Dolayı İdareye Karşı Dava Açılmayacağı Yolundaki Kararları.....	1178
9. Rücu Davaları.....	1182
a) İdarenin Kamu Görevlisine Rücu Etmesi.....	1182
Rücu İdarenin Takdirine mi Bağlı, Yoksa Zorunlu mu?.....	1182
Uygulanacak Hukuk.....	1185
Görevli Yargı Kolu.....	1186
b) Kamu Görevlisinin İdareye Rücu Etmesi.....	1186
III. Kusursuz Sorumluluk.....	1188
Tanım.....	1188
a) Risk İlkesi.....	1188

b) Fedakarlığın Denkleştirilmesi İlkesi	1188
Kusursuz Sorumluluğun Özellikleri	1188
Kusursuz Sorumluluğun Şartları	1191
a) Zararın Anormalliği Şartı	1191
b) Riskin veya Zararın Özelliği Şartı	1191
A. Risk Sorumluluğu	1192
Tanım	1192
Terminoloji	1193
Risk Sorumluluğun Özellikleri	1193
a) Zararın Ağırlığı	1192
b) Riskin İstisnailığı	1194
c) Risk Sorumluluğunun Tamamlayıcı Niteliği	1195
d) Kusursuzluk	1195
Risk Sorumluluğu Hâlleri	1195
1. Tehlikeli Şeyler	1195
a) Patlayıcı Maddeler	1195
b) Ateşli Silahlar	1197
c) Tehlikeli Bayındırlık Eserleri	1201
aa) Su, Gaz, Elektrik	1202
bb) Bunların Dışındaki Bayındırlık Eserleri: Olağanüstü Tehlikeli Bayındırlık Eserleri	1203
d) Kan Ürünleri	1204
e) Taşıtlar	1204
Türkiye’de İdarenin Taşıtlarının Verdiği Zararların Tazmini Sorunu	1205
1. Uçakların Verdiği Zararlar	1205
2. Gemilerin Verdiği Zararlar	1207
4. Motorlu Araçların Verdiği Zararlar	1210
2. Tehlikeli Yöntemler	1213
a) Genç Suçluların Eğitimi: <i>Thouzellier</i> Kararı	1213
b) Akıl Hastalarının Deneme Çıkışları: <i>Département de la Moselle</i> Kararı	1213
c) Mahkumlara Verilen Çıkma İzinleri: <i>Theys</i> Kararı	1214
d) Fevkalâde Tehlikeli Tıbbî Yöntemler	1214
3. Tehlikeli Durumlar	1215
4. Meslekî Riskler: Kamu Personelinin Görevleri Sırasında Uğradığı Zararlar	1216
<i>Cames</i> Kararı	1217
Türkiye’de Meslekî Riskler: Kamu Personelinin Görevleri Sırasında Uğradığı Zararların Kusursuz Sorumluluk Esasına Göre Tazmini	1220
Danıştay	1220
Askerî Yüksek İdare Mahkemesi	1222
Türkiye’de Özel Kanunî Düzenlemeler	1224
5. İdarenin Arızî İşbirlikçilerinin Uğradığı Zararlar	1225
6. Bayındırlık Eser ve İşlerinden Üçüncü Kişilerin Uğradığı Zararlar	1232
7. Toplantı ve Gösterilerden (Sosyal Olaylardan) Dolayı Ortaya Çıkan Zararlar	1235
Türkiye’de Toplantı ve Gösteri Yürüyüşlerinden (Sosyal Olaylardan) Dolayı Ortaya Çıkan Zararların Tazmini Sorunu	1237
1. Danıştayın Sosyal Olaylardan Kaynaklanan Zararlardan İdarenin Kusursuz Sorumluluk Esasına Göre Sorumlu Olduğu Yolunda Bir Kararı	1237
2. Danıştayın Sosyal Olaylardan Kaynaklanan Zararlardan İdarenin Kusurlu Sorumluluk Esasına Göre Sorumlu Olduğu Yolundaki Kararları	1238
Sivas 1 (Futbol Kavgası)	1238
Sivas 2 (Çocuk Kavgası)	1239
Sivas 3 (Madımak Otelinin Yakılması)	1239
Eleştiri	1240
3. Danıştayın Sosyal Olaylardan Kaynaklanan Zararlardan İdarenin Sorumlu Olmadığı Yolundaki Kararı	1241

8. Terör Olaylarından Dolayı Ortaya Çıkan Zararlar İdarenin Kusursuz Sorumluluğu	
Dâhilinde midir?.....	1243
Türkiye’de Terör Olaylarından Dolayı İdarenin Sorumluluğu Meselesi.....	1244
1. 1990 Öncesi.....	1244
2. 1993 Sonrası.....	1246
Eleştiri.....	1249
Terörist Saldırılarından Doğan Zararlar Devlet Tarafından Tazmin Edilemez mi?	1259
Türkiye’de 5233 Sayılı Kanuna Göre İdarenin Terörle Mücadele Kapsamında Yürüttüğü	
Faaliyetlerden Dolayı Üçüncü Kişilerin Uğradığı Zararları Sulhen Karşılması	1260
B. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluk	1261
Tanım.....	1261
Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik İlkesi.....	1261
Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluğun Özellikleri.....	1263
Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluğun Şartları	1264
Kamu Külfetleri Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluk Hâlleri.....	1265
1. Bayındırlık İşlerinin Daimî Zararlarından Dolayı Sorumluluk.....	1265
a) Şartları	1267
b) Zarar Çeşitleri.....	1267
aa) Ticarî Zararlar	1268
bb) Kullanım Engelleri	1269
cc) Değer Düşüklüğü	1270
dd) Mesafe Uzaması	1270
- Türkiye’de Bayındırlık İşlerinin Daimî Zararlarından Dolayı İdarenin Kusursuz	
Sorumluluğu	1272
2. Hukuka Uygun İdarî İşlemlerden Dolayı Sorumluluk	1275
Düzenleyici İdarî İşlemlerden Kaynaklanan Zararların Kamu Külfetleri	
Karşısında Eşitliğin Bozulmasından Dolayı Sorumluluk.....	1278
3. Kanunlardan Dolayı Sorumluluk	1280
Devletin Sorumsuzluğu (1838-1938): <i>Duchâtelet, Moroge ve Sociéte</i>	
<i>Premier et Henry</i> Kararları	1282
Devletin Sorumluluğunun Kabulü (1938): <i>La Fleurette</i> Kararı	1283
Şartları	1284
a) Olumsuz Şartlar: Devletin Sorumluluğu Dışlamamış Olmalıdır.....	1284
b) Olumlu Şartlar: Zarar Özel ve Anormal Olmalıdır	1286
Azlığı.....	1287
Türkiye’de.....	1287
4. Uluslararası Andlaşmalardan Dolayı Sorumluluk	1289
IV. İdarenin Sorumluluğunun Şartları.....	1294
A. Fiil.....	1294
1. İdarî İşlemler	1295
2. İdarî Eylemler	1295
B. Kusur.....	1297
C. Zarar.....	1298
1. Zarar Kavramı ve Zarar Çeşitleri	1298
a) Maddî Zararlar.....	1299
aa) Mala Verilen Zararlar	1299
bb) Şahsa Verilen Zararlar	1299
b) Manevî Zararlar.....	1302
aa) Şan, Şeref ve Kişilik Haklarına Verilen Zararlar.....	1302
bb) Estetik Zararlar	1303
cc) Fiziksel Acılar	1304
dd) Manevî Acılar.....	1305
Dolaylı veya Yansıyan Zararların Tazmini Meselesi.....	1311
a) Ölüm Nedeniyle Dolaylı (Yansıyan) Zararlar.....	1312

aa) Ölüm Nedeniyle Yansıyan Maddî Zararlar (=Destekten Yoksun Kalma Tazminatı).....	1312
bb) Ölüm Nedeniyle Yansıyan Manevî Zararlar	1314
b) Bedensel Zararların Yansıması.....	1317
aa) Bedensel Zararların Yansımasıyla Oluşan Maddî Zararlar.....	1317
bb) Bedensel Zararların Yansımasıyla Oluşan Manevi Zararlar (Yaralanan veya Sakatlanan Kişinin Yakınlarının Acılarının Tazmini Sorunu)	1318
2. Zararın Varlığına İlişkin Şartlar ve Taşınması Gereken Özellikler.....	1320
a) Ortada Bir “Zarar” Olmalıdır.....	1320
b) Zarar “Gerçekleşmiş” Olmalıdır.....	1323
c) Zarar “Kesin” Olmalıdır.....	1324
Güncel Zararlar	1324
Gelecekteki Zararlar	1324
Muhtemel Zararlar	1325
Ciddî Şans Kaybı	1325
Türk Danıştay Kararları.....	1326
d) Zarar “Hukuken Korunan Bir Menfaat”e Yönelik Olmalıdır.....	1328
Hukuka Aykırı ve Gayri Meşru Durumda Bulunan Kişilerin Uğradıkları Zararlardan İdare Sorumlu Değildir	1315
Türkiye’de Örnekler	1315
“Gecekondu Kararları”.....	1317
e) Zarar, “Parayla Ölçülebilir” Nitelikte Olmalıdır	1334
Sadece Kusursuz Sorumlulukta Zarar Unsuruna İlişkin Şartlar	1334
f) Zarar “Özel” Olmalıdır.....	1335
g) Zarar “Anormal” Olmalıdır	1337
D. İlliyet Bağı.....	1338
Tanım.....	1338
Doğrudan İlliyet Bağı	1338
İlliyet Bağını Kesen Hâller.....	1342
İlliyet Bağının Bulunmamasının Sonucu	1343
İlliyet Bağı Konusunda Türk Danıştayın İçtihadı.....	1343
Türk Danıştayın Terör Olaylarında İlliyet Bağının Şart Olmadığı Yolundaki Görüşü.....	1346
V. İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran veya Azaltan Haller.....	1347
A. Mücbir Sebep.....	1348
Tanım.....	1348
Şartları	1348
a) Dışlık	1348
b) Öngörülemezlik	1348
c) Karşı Konulamazlık (Önlenemezlik).....	1349
Şartların Kümülatifliği	1351
Sonuçları	1352
Mücbir Sebep İlgili Danıştay Kararları.....	1353
Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Kararları	1354
B. Beklenmeyen Hâl	1355
Tanım.....	1355
Şartları	1355
a) İçlik.....	1355
b) Öngörülemezlik	1356
c) Önlenemezlik	1356
Sonuçları.....	1357
C. Zarar Görenin Davranışı	1357
Zarar Görenin Kusuru (Davranışı) Konusunda Türk Danıştayın İçtihadı	1360
a) Sorumluluğun Bütünüyle Ortadan Kalkması	1360
Doğruluğu Şüpheli Bir Karar	1361

Danıştayın Zarar Görenin Kusuru Konusunda Yanlış Kararları.....	1362
Eleştiri.....	1363
b) Müterafik Kusur Nedeniyle İndirim.....	1364
Zarar Görenin Kusuru Konusunda Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin İçtihadı	1365
Sert Tutuma Örnekler	1365
Yumuşak Tutuma Örnekler	1366
D. Üçüncü Kişinin Davranışı.....	1366
Türk Danıştayının Üçüncü Kişinin Kusuru Konusundaki İçtihadı	1369
Meslekî Risk Hâlinde Üçüncü Kişinin Fiili İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldırmaz (Danıştayın Aksî Yönde Yanlış Kararları).....	1369
Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin Danıştayın Üçüncü Kişinin Kusuru Konusundaki İçtihadı	1371
Karşılaştırma	1372
VI. Zararın Tazmini	1372
A. Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi.....	1372
1. Görev İnkileşmesi Hallerinde Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	1374
2. Birden Fazla Kamu Tüzel Kişisinin İşbirliği Yapması Hâlinde Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	1376
a) Arızî İşbirliği.....	1376
b) Sıkı İşbirliği	1376
c) Yetki Devri Yoluyla İşbirliği.....	1377
3. Vesayet Yetkisinin Kullanılması Hâlinde Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	1377
4. Bir Özel Kişi Tarafından Yürütülen Kamu Hizmetlerinden Doğan Zararlardan Dolayı Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	1378
5. Arızî İşbirlikçilerinin Yol Açtığı Zararlardan Dolayı Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi.....	1378
6. Bayındırlık Eserlerinden Kaynaklanan Zararlardan Dolayı Sorumlu Olan Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi	1379
7. Bayındırlık İşlerinden Kaynaklanan Zararlardan Dolayı Sorumlu Kamu Tüzel Kişisinin Belirlenmesi.....	1379
B. Zararın İdareden İstenmesi ve Tazminat Davasının Açılması	1381
1. İdarî İşlemlerden Doğan Zararlardan Dolayı Tam Yargı Davası Açılması	1381
2. İdarî İşlemlerin İcrasından Doğan Zararlardan Dolayı Tam Yargı Davası Açılması	1382
3. İdarî Eylemlerden Kaynaklanan Zararlara Karşı Tam Yargı Davası Açılması: Zorunlu İdarî Başvuru ve Ön Karar Alınması.....	1382
4. İstenen Tazminat Miktarının Belirtilmesi Kuralı.....	1383
C. Zararın Tazminine İlişkin İlkeler.....	1385
1. Nakden Tazmin İlkesi (İdare Aynen Tazmine Mahkûm Edilemez).....	1386
2. İdare Sorumlu Olduğundan Daha Fazlasına Mahkûm Edilemez.....	1388
3. İstenilenden Fazlasına Hükm edilemez (İstemle Bağlılık Kuralı)	1389
Görevsiz Yargı Yerinden İstenen Tazminattan Daha Fazla Tazminat İstenemez.....	1390
İstemle Bağlılık Kuralının Enflasyon Nedeniyle Doğurduğu Sakınca (Dava Dilekçesinde Belirtilen Zarar Miktarı Güncelleştirilemez)	1391
İstemle Bağlılık Kuralının Doğurduğu Diğer Sakıncalar (Uğradıkları Zararın Miktarı Konusunda Yanılan Davacıların Durumu)	1394
D. Zararın ve Tazminatın Hesaplanması	1396
1. Tam Tazmin İlkesi	1397
“Felaketin Özlenir Hâle Getirilmemesi İlkesi”	1398
İndirimler	1398
“Mutasavver Gelir” Meselesi	1401
Türkiye’de Tazminattan Düşülen ve Düşülmeyen Ödemeler	1401

1. Danıştayın İçtihadı.....	1401
a) Tazminattan Düşürülmesi Gerekenler	1402
b) Tazminattan Düşürülmemesi Gerekenler.....	1402
2. Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin İndirimler Konusundaki İçtihadı	1406
2. Zararın Hesaplanma Tarihi	1407
a) Mallara Verilen Zararlar (<i>Veuve Pascal Kararı</i>)	1408
b) Kişilere Verilen Zararlar (<i>Veuve Aubry</i> ve <i>Veuve Lefèvre Kararları</i>)	1409
3. Türkiye’de Zararın Hesaplanma Tarihi	1409
a) Manevî Zararların Hesaplanma Tarihi.....	1410
b) Maddî Zararların Hesaplanma Tarihi.....	1411
Zararın Hesaplanma Tarihi ile Faizin Başlangıç Tarihi Arasındaki İlişki.....	1411
4. Zararın Hesaplanması Yöntemi (Mahkeme veya Bilirkişi Tarafından Hesaplama)....	1412
a) Manevî Zararların Mahkeme Tarafından Takdir Edilmesi.....	1412
b) Maddî Zararların Hesaplanması.....	1412
Tazminatın İdarece Hesaplanması	1414
5. Nakdi Tazminatın Türünün Belirlenmesi: Sermaye veya İrat Şeklinde Tazminat	1417
İrat Şeklindeki Tazminatlarda Endeksleme	1418
Türkiye’de Tazminatın Sermaye veya İrat Şeklinde Olması.....	1418
6. Faiz	1420
Faiz Yürütülmesi Zorunlu Değildir: Maktuen Tazminat	1420
Önemi ve Gereği.....	1420
Manevî Tazminata Faiz Yürütülmesi Sorunu	1422
İstenmesi Gerekir.....	1423
Faizin Başlangıç Tarihi	1424
a) Faizin Olay [=Zarar] Tarihinden İtibaren Başlatılmasını Kabul Eden Karar Örnekleri ..	1425
b) İdareye Yapılan Başvuru Tarihinden İtibaren Faizin Başlatılmasını Kabul Eden Kararlar	1425
c) İdareye Yapılan Başvurunun Reddi (Temerrüt) Tarihinden İtibaren Faizin Başlatılmasını Kabul Eden Kararlar	1426
d) Davanın Açıldığı Tarihten İtibaren Faizin Başlatılmasını Kabul Eden Kararlar	1427
Mürekkep Faiz Yürütülemez	1427
Faizin Oranı: “Kanunî Faiz”.....	1428
Yabancı Para Cinsinden Tazminat İstenemez.....	1430
Enflasyon Oranında Faiz Yürütülmesi de İstenemez.....	1431
Kanunî Faiz ile Reeskont Faizi Arasındaki Farkın Ayrıca Tazmini İstenemez mi?..	1432
İkinci Bir Dava Açılabilir mi?.....	1433
Bakanlar Kurulunun Kanunî Faiz Oranın Arttırmamasından Dolayı Bakanlar Kuruluna Karşı Dava Açılmaz mıydı?.....	1434
Anayasa Mahkemesinin 15 Aralık 1998 Tarih ve K.1998/79 Sayılı Kararı	1434
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 9 Temmuz 1997 Tarihli <i>Akkuş/Türkiye Kararı</i> ..	1435
Fransa’da Faiz	1435
7. Sonradan Ortaya Çıkan Zararlar ve Zararın Sonradan Ağırlaşması.....	1435

GENEL BİBLİYOGRAFYA 1445-1488

DİZİNLER 1489-1582

I. Kavram ve İsim Dizini..... 1489-1539

II. Özdeyişler Dizini

III. Mevzuatı Dizini

 A. Türk Mevzuatı Dizini

 B. Fransız Mevzuatı Dizini.....

IV. İçtihat Dizini.....

 A. Türk Yargı İçtihatları Dizini

 B. Fransız Yargı İçtihatları Dizini

SÖZLÜKLER	1583-1655
Türkçe-Fransızca İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1583-1616
Fransızca-Türkçe İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1617-1648
Latince-Türkçe İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1649-1651
Türkçe-Latince İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1652
Almanca-Türkçe İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1653
Türkçe-Almanca İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1654
İngilizce-Türkçe İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1655
Türkçe-İngilizce İdare Hukuku Terimleri Sözlüğü	1655
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ VE YAYIN LİSTESİ	1657-1663

TABLolar LİSTESİ

TABLO 15.1: 2886 ve 4734 Sayılı Kanunların Kapsamları	115
TABLO 15.2: Mücbir Sebep, Fedürens, Öngörülemelik Teorisi ve Öngörülmemiş Güçlükler Teorisi Arasında Karşılaştırma	196
TABLO 16.1: Kamu Hizmetlerinin Hukukî Rejimi	296
TABLO 17.1: Kolluk Makam, Amir ve Personeli	513
TABLO 19.1: Sahiplerine Göre Mal Çeşitleri Arasındaki Farklar	846
TABLO 19.2: İdarenin Mal Edinme Usûllerinin Karşılaştırılması	956
TABLO 20.1: Sorumluluk Türlerinin Karşılaştırılması	1044
TABLO 20.2: İdarenin Sorumluluğunu Ortadan Kaldıran veya Azaltan Hâller Arasında Karşılaştırma	1372

ŞEMALAR LİSTESİ

ŞEMA 15.1: İdarenin Tek-Yanlı ve İki-Yanlı İşlemleri	4
ŞEMA 15.2: İdarenin Sözleşmeleri	9
ŞEMA 15.3: Sözleşme	34
ŞEMA 15.4: İdarî Sözleşmelerin Temel Tipleri (Türleri)	71
ŞEMA 15.5: Tarafların Hak ve Borçları	155
ŞEMA 15.6: İdarî Sözleşmelerin Sona Ermesi	197
ŞEMA 15.7: İdarî Sözleşmelere Karşı İptal Davası Açılabilir mi?	220
ŞEMA 16.1: Kamu Hizmetinin Şartları	270
ŞEMA 16.2: Kamu Hizmeti	282
ŞEMA 16.3: Kamu Hizmetlerinin İşletilme Usûlleri	388
ŞEMA 16.4: İmtiyazcının ve İmtiyaz Veren Hak ve Yükümlülükleri	439
ŞEMA 17.1: Türkiye'de Kolluk Türleri	509
ŞEMA 17.2: Olağanüstü Yönetim Usûlleri (1982-2018)	600
ŞEMA 17.3: Olağanüstü Yönetim Usûlü (2018-)	600
ŞEMA 18.1: Kamu Görevlileri	667
ŞEMA 19.1: Mallar	844
ŞEMA 19.2: Sahiplerine Göre Mallar	846
ŞEMA 19.3: Kamu Malı Şartları	851
ŞEMA 19.4: Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması ve Kaybedilmesi	868
ŞEMA 19.5: Kamu Mallarıyla İlgili Dönüşümler (Kamu Mallarında Mülkiyet Devri ve Tahsis Değişiklikleri)	876
ŞEMA 19.6: Kamu Tüzel Kişilerinin Mallarının Hacedilebilirliği	903
ŞEMA 19.7: Kamu Mallarının Kullanılması	923
ŞEMA 19.8: İdarenin Mal Edinme Usûlleri	945

DİYAGRAM 19.1: Kamulaştırma Süreci	989
ŞEMA 20.1: Hukukta Sorumluluk Türleri.....	1044
ŞEMA 20.2: İdarenin Sorumluluğu	1082
ŞEMA 20.3: Hukuka Aykırılık ile Kusur Arasındaki İlişki	1092
ŞEMA 20.4: Kusur Türleri	1143
ŞEMA 20.5: Kusursuz Sorumluluk.....	1192
ŞEMA 20.6: Zarar Çeşitleri.....	1299
ŞEMA 20.7: Yansıyan Zararlar (=Dolaylı Zararlar)	1312
ŞEMA 20.8: Tazminattan Düşürülen ve Düşürülmeyen Ödemeler	1402

KUTULAR LİSTESİ

KUTU 15.1: Vakıf Üniversitelerinin Öğretim Üyeleriyle Yaptığı Hizmet Sözleşmeleri Özel Hukuk Sözleşmesi midir, Yoksa İdarî Sözleşme midir?	34
KUTU 15.2: 2886 ve 4734 Sayılı Kanunlar, İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerine Ve Ayrıca İdarî Sözleşmelere de Uygulanabilir.	115
KUTU 15.3: Eşik Değerler	122
KUTU 15.4: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, 16 Mayıs 2005 Tarihli İzfaş Kararı.....	139
KUTU 15.5: Kamu İhale Sözleşmeleri Konusunda Yargı Kararları	140
KUTU 15.6: Kamu İhale Kurumu	145
KUTU 15.7: Danıştayın Tüpraş Kararı	148
KUTU 15.8: Fransız Hukukunda Şartnameler	150
KUTU 15.9: Fransa’da Son Yıllarda İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalarla İlgili İçtihat Değişiklikleri	246
KUTU 16.1: Tanım Nedir, Nasıl Yapılır?	255
KUTU 16.2: “Kullanıcı (<i>Usager</i>)” Terimi.....	288
KUTU 16.3: Cuma Namazı İçin 2016/1 Sayılı Başbakanlık Genelgesi.....	326
KUTU 16.4: Din Eğitimi Meselesi	326
KUTU 16.5: AİHM’nin Zorunlu Din Eğitimi Hakkında Hasan ve Eylem Zengin v. Türkiye Kararı	327
KUTU 16.6: Kamu Kurumları Görevlendirme Yapabilir mi?	397
KUTU 17.1: En Yeni Kamu Düzeni Anlayışı: “Birlikte Yaşamak”	482
KUTU 17.2: Örnek Genel Emir.....	569
KUTU 17.3: Kolluk Gözetim Komisyonu	597
KUTU 17.4: Ülke Genelinde Olağanüstü Hâl İlanına Dair Bakanlar Kurulu Kararı (Eski Dönem)	604
KUTU 17.5: Ülke Genelinde Olağanüstü Hâl İlanına Dair TBMM Kararı (Eski Dönem)	604
KUTU 17.6: Olağanüstü Hâlin Uzatılmasına Dair TBMM Kararı (Eski Dönem).....	605
KUTU 17.7: “Fiilî Olağanüstü Hâl Kanunları” Üzerine Bir Not	619
KUTU 18.1: Terminoloji.....	648
KUTU 18.2: Vakıf Üniversitelerinin Öğretim Üyeleri Kamu Görevlisi midir?	663
KUTU 18.3: Anayasa Mahkemesinin Disiplin Suç ve Cezalarının Kanuniliğine İlişkin İçtihatı	784
KUTU 19.1: “ <i>Domaine public</i> ” Terimi	842
KUTU 19.2: Bedelsiz Kullanma	953
KUTU 19.3: İstisnaî Bir Kamulaştırma Usûlü: Acele Kamulaştırma	988
KUTU 19.4: Trampa Yolu ile Kamulaştırma.....	995
KUTU 19.5: İdarî Yargıda Açılan Kamulaştırma İşleminin İptali Davası	999
KUTU 20.1 18 Mart 1998 Tarihli Uğur Mumcu Kararı Hakkında Bir Değerlendirme	1256
KUTU 20.2: Tarihsel Süreç İçinde Türkiye’de Kanunî Faiz Oranları	1428

(K. Gözler, [İdare Hukuku](#), Ekin, 3. Baskı, 2019, Cilt II’ nin “İçindekiler” listesidir.)